# رسمي جريده

۱۳۹۹/۵/۱۱ مسلسل نمبر (۱۳۸۲)


## د لېسانس د دورې د زده کړې د مقررې د انفاذ په هکله د افغانستان اسلامي جمهوريت د رئيس حکم

کنه: (۳۳۱۱)

نېټه: ۱۳۹۸/۱۲/۱۴

لومړی ماده:

د لېسانس د دورې د زده کړې مقرره چې د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې د ۱۳۹۸/۱۱/۱۰ نېټې د (۱۱) ګڼې مصوبې پر بنسټ د (۸) فصلونو او (۴۴) مادو په دننه کې تصويب شوې ده، منظوروم.

دوه يمه ماده:

دغه حکم د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې له مصوبې او د نومورې مقررې له متن سره يوځای دې په رسمي جريده کې خپور شي.

محمد اشرف غني

د افغانستان اسلامي جمهوريت رئيس

## حکم رئیس جمهوری اسلامی افغانستان درمورد انفاذ مقررۀ آموزش دورۀ لیسانس

شماره: (۳۳۱۱)

تاریخ: ۱۳۹۸/۱۲/۱۴

مادۀ اول:

مقررۀ آموزش دورۀ لیسانس را که به اساس مصوبۀ شماره (۱۱) مؤرخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۰ کابینۀ جمهوری اسلامی افغانستان به داخل (۸) فصل و (۴۴) ماده تصویب گردیده است، منظور می دارم.

مادۀ دوم:

این‌حکم همراه با مصوبۀ کابینۀ جمهوری اسلامی افغانستان و متن مقررۀ متذکره درجریدۀ رسمی نشرگردد.

محمد اشرف غنی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

**د لپسانس د دورې د زده کړې د مقررې د طرحې په هکله د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې مصوبه**

**گڼه: (۱۱)**

**نېټه: ۱۳۹۸/۱۱/۱۰**

**د افغانستان اسلامي جمهوريت کابينې، د لپسانس د دورې د مقررې طرحه د ۱۳۹۸/۱۱/۱۰ نېټې په خپله غونډه کې د (۸) فصلونو او (۴۴) مادو په دننه کې تصويب کړه.**

**محمد اشرف غني**

**د افغانستان اسلامي جمهوريت رئيس**

**مصوبهٔ کابینهٔ جمهوری اسلامی افغانستان در مورد طرح مقررهٔ دورهٔ آموزش لیسانس**

**شماره: (۱۱)**

**تاریخ: ۱۳۹۸/۱۱/۱۰**

**کابینهٔ جمهوری اسلامی افغانستان، طرح مقررهٔ آموزش دورهٔ لیسانس را در جلسهٔ مؤرخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۰ خویش به داخل (۸) فصل و (۴۴) ماده مورد تصویب قرار داد.**

**محمد اشرف غنی**

**رئیس جمهوری اسلامی افغانستان**

# فهرست مندرجات
# مقررهٔ آموزش دورهٔ لیسانس

## فصل اول

## احکام عمومی


| ماده | عنوان | صفحه |
|---|---|---|
| مادهٔ اول: | مبنی | ٦ |
| مادهٔ دوم: | اهداف | ٦ |
| مادهٔ سوم: | اصطلاحات | ۷ |
| مادهٔ چهارم: | ساحهٔ تطبیق | ۱۱ |


## فصل دوم

## اساسات آموزش دورهٔ لیسانس


| | | |
|---|---|---|
| مادهٔ پنجم: | تعداد کریدت ها | ۱۱ |
| مادهٔ ششم: | فیصدی مضامین | ۱۲ |
| مادهٔ هفتم: | فهرست مضامین | ۱۳ |
| مادهٔ هشتم: | ساعات درسی | ۱۴ |
| مادهٔ نهم: | مکلفیت درسی | ۱۴ |
| مادهٔ دهم: | پالیسی آموزشی | ۱۵ |
| مادهٔ یازدهم: | ثبت نام در مضمون | ۱٦ |
| مادهٔ دوازدهم: | کُد مضمون | ۱٦ |
| مادهٔ سیزدهم: | آغاز و ختم سمستر | ۱۷ |
| مادهٔ چهاردهم: | تأجیل | ۱۸ |
| مادهٔ پانزدهم: | استاد رهنما | ۱۹ |

## فصل سوم

### امتحان

مادۀ شانزدهم: نصاب حاضری.....۲۰
مادۀ هفدهم: نمرۀ کامیابی .....۲۱
مادۀ هجدهم: تفکیک امتحانات.....۲۱
مادۀ نزدهم: ارتقاء و عدم کریدت .....۲۲
مادۀ بیستم: تکرار سمستر.....۲۷
مادۀ بیست و یکم: منفکی دایمی.....۲۸
مادۀ بیست و دوم: عدم تکمیل اوسط نمرات.....۲۸
مادۀ بیست و سوم: مدت دورۀ تحصیل .....۲۹
مادۀ بیست و چهارم: تشریح نمرات .....۳۰
مادۀ بیست و پنجم: انواع فورم.....۳۰

## فصل چهارم

### طرز اخذ امتحان

مادۀ بیست و ششم: کمیتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصیلات عالی.....۳۱
مادۀ بیست و هفتم: تعداد سوالات.....۳۳
مادۀ بیست و هشتم: نتایج امتحان نهایی.....۳۳

## فصل پنجم

### تبدیلی ها

مادۀ بیست و نهم: تبدیلی محصلان مؤسسات تحصیلات عالی دولتی.....۳۵
مادۀ سی ام: تبدیلی محصلان مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی.....۳۷
مادۀ سی و یکم: زمان تبدیلی ها..... ۳۹

مادۀ سی و دوم: تبدیلی محصلان خارج از کشور.....۴۰
مادۀ سی و سوم: تغییر رشتۀ تحصیلی ..... ۴۱
مادۀ سی و چهارم: معادلت اسناد تحصیلی خارج از کشور.....۴۱
مادۀ سی و پنجم: تبدیلی از مؤسسات تحصیلات نیمه عالی دولتی
به مؤسسات تحصیلات عالی دولتی.....۴۳
مادۀ سی و ششم: مکلفیت محصل.....۴۳

## فصل ششم
## شمولیت در مؤسسات تحصیلات عالی

مادۀ سی و هفتم: معرفی و شمولیت فارغان صنوف دوازدهم.....۴۴
مادۀ سی و هشتم: جذب فارغان صنوف چهاردهم.....۴۵
مادۀ سی و نهم: شمولیت اتباع خارجی در مؤسسات تحصیلات عالی.....۴۷
مادۀ چهلم: شمولیت دوبارۀ محصلان بعد از منفکی.....۴۷

## فصل هفتم
## خدمات محصلان

مادۀ چهل و یکم: طرح و تطبیق خدمات محصلان.....۴۹

## فصل هشتم
## احکام نهایی

مادۀ چهل و دوم: نظارت.....۵۴
مادۀ چهل و سوم: وضع لوایح و طرزالعمل‌ها.....۵۴
مادۀ چهل و چهارم: انفاذ.....۵۴

## د لېسانس د دورې د زده کړې مقرره

## لومړی فصل

## عمومي حکمونه

**مبنی**

**لومړی ماده:**

دغه مقرره د ملکي لوړو زده کړو د قانون د یو اویایمې مادې د حکم له مخې، وضع شوې ده.

**موخې**

**دوه یمه ماده:**

د دغې مقررې موخې عبارت دي له:

۱- د لوړو زده کړو د مؤسسو د محصلانو معیاري زده کړه او د متخصص او ژمن انساني ځواک روزنه.

۲- له نړیوالو سټندردونو سره سم د لوړو زده کړو د مؤسسو د زده کړه ییز سیستم معیاري کول.

۳- د فعالیتونو پرمختیا، وده او پیاوړي کول او د نړیوالې آزمایښت شوو

## مقررۀ آموزش دورۀ لیسانس

## فصل اول

## احکام عمومی

**مبنی**

**مادۀ اول:**

این مقرره به تأسی از حکم مادۀ هفتاد و یکم قانون تحصیلات عالی ملکی، وضع گردیده است.

**اهداف**

**مادۀ دوم:**

اهداف این مقرره عبارت است از:

۱- آموزش معیاری محصلان مؤسسات تحصیلات عالی و تربیۀ نیروی انسانی متخصص و متعهد.

۲- معیاری سازی سیستم آموزشی مؤسسات تحصیلات عالی مطابق ستندرد های جهانی.

۳- انکشاف، رشد و تقویت فعالیت ها و سهم گیری عملی محصلان با رعایت

تګلارو له رعايت سره سم د محصلانو عملي برخه اخيستنه.

۴- مستعد، نخبه او هڅاندو محصلانو لپاره د فرصتونو او عملي زمينو برابرول.

۵- د محصل محوری د تحقق لپاره د زمينو رامنځ ته کول.

٦- د لوړو زده کړو په مؤسسو کې د دوولسمو او څوارلسمو ټولګيو د فارغانو د شمولیت تنظيمول.

۷- د کار زده کړې پورې د اړوندو چارو تنظيمول.

۸- د لوړو زده کړو په مؤسسو کې د محصلانو په تبديلي پورې د اړوندو چارو تنظيمول.

۹- د لوړو زده کړو په مؤسسو کې د اکاډمیک ثبات تأمينول.

## اصطلاحګاني

**درپيمه ماده:**

په دې مقرره کې راتلونکې اصطلاحګاني لاندې مفاهيم افاده کوي:

۱- محصل: هغه شخص دی چې روش های آزمون شدهٔ جهانی.

۴- مساعد ساختن فرصت ها و زمینه های عملی برای محصلان مستعد، نخبه و کوشا.

۵- ایجاد زمینه ها برای تحقق محصل محوری.

٦- تنظیم شمولیت فارغان صنوف دوازدهم و چهاردهم در مؤسسات تحصیلات عالی.

۷- تنظیم امور مربوط به کار آموزی.

۸- تنظیم امور مربوط به تبدیلی محصلان در مؤسسات تحصیلات عالی.

۹- تأمین ثبات اکادمیک در مؤسسات تحصیلات عالی.

## اصطلاحات

**مادهٔ سوم:**

اصطلاحات آتی در این مقرره مفاهیم ذیل را افاده می‌نماید:

۱- محصل: شخصی است که جهت

د دغې مقررې او زده کړه ییزو لایحو سره سم د لېسانس په سویه یا له هغه څخه پورته، د پوهې او مهارتونو د ترلاسه کولو لپاره ټاکلې برنامې تعقیبوي.

۲- کریډټ: هغه درسي واحد دی چې د هغه په بنسټ د زده کړه ییزې دورې نصاب د سمسترونو او په درسي نصاب کې د هر مضمون د وندې په تفکیک سره ټاکل کېږي.

۳- زده کړه ییز کال: هغه موده ده، چې دوه سمسترونه پکې شاملېږي چې د هغې په ترڅ کې ټول درسي ساعتونه بشپړېږي. دغه کال د تقویمي کال تابع نه دی، په معمول ډول یو زده کړه ییز کال دوه درسي سمسترونه رانغاړي.

۴- سمستر: زده کړه ییز نیم کال دی چې د هغه په ترڅ کې محصل یو درسي سمستر بشپړوي او د آزموینو له ورځو څخه پرته شپاړلس درسي اونۍ رانغاړي.

کسب دانش و مهارت ها به سویهٔ لیسانس یا بالاتر از آن، برنامه های معینه را مطابق احکام این مقرره و لوایح تحصیلی تعقیب می‌نماید.

۲-کریدت: واحد درسی است که بر اساس آن نصاب دورهٔ تحصیلی به تفکیک سمستر ها و سهم هر مضمون در نصاب درسی تعیین می‌شود.

۳- سال تحصیلی: مدتی است، شامل دو سمسترکه در خلال آن همه ساعات درسی تکمیل می‌شود. این سال تابع سال تقویمی نیست، یک سال تحصیلی به گونهٔ معمول در برگیرندهٔ دو سمستر درسی می‌باشد.

۴- سمستر: نیم سال تحصیلی است که در خلال آن محصل یک سمستر درسی را اکمال می‌نماید و بدون روز های امتحانات شانزده هفتهٔ درسی را در بر می‌گیرد.

۵- درسي اونـــــي: هغه رســـمي ورځې دي چې د هغو په ترڅ کې د هر کړېډټ د بشپړولو لپاره کافي وخـــت د هغـــو د نظري، عملي يا ساحوي ځانګړنو په پام کې نيولو سره په پام کې نيول شوی وي.

۵- هفتهٔ درسی: روز های رسمی است کـــه در خـــلال آن وقـــت کافی برای اکـــمال هـــر کریـــدت یا در نظرداشت خصوصیت نظـــری، عملـــی یـــا ســـاحوی آن در نظـــر گرفته شده باشد.

٦- جبراني ساعتونه: هغه ساعتونه دي چې د هغو ساعتونو په بدل کې چـــې تدريس پکې صورت موندلای نـــه وي د درسي ساعتونو د بشپړولو په موخـــه سمستر په اوږدو کـــې پـــه مناســـبو وختونو کـــې د مضـــمون ځـــانګړنو تـــه پـــه کتو ســـره او د پوهنتون په صلاح ديد تنظيم او محصلان په هغـــو کې په حضور مکلف دي.

٦- ساعات جبرانی: ساعاتی اســـت کـــه در بـــدل ســـاعاتی کـــه در آن تـــدریس صـــورت نگرفتـــه به هدف تکمیـــل ســـاعات درســـی در طـــول سمســـتر در مواقـــع مناســـب نظـــر بـــه خصوصـــیات مضمون و صـــلاح دیـــد پوهنتـــون تنظیم و محصلان مکلف بـــه حضـــور در آن می‌باشند.

۷- اساسي مضمونونه: هغه مضمونونه دي چې د هغو زده کړه د مسلکي او ځانګې د حتمي مضمونونو ته د ورتلو لپاره لازمي دي او د مسلکي مضامينو بنسټ جوړوي.

۷- مضامین اساسی: مضامینی اســـت که آموزش آن ها برای ورود به مضامین حتمی مسلکی و رشته لازمی می‌باشد و تهـــداب مضـــامین مســـلکی را تشکیل می‌دهد.

۸- مسلکي مضمونـــونه: هغـــه مسلکي مضمونونه دي چې د تعـــويض وړ نه دي او د هغو اړتيا حتمي او اړينه

۸- مضامین مسلکی: مضامین مسلکی است که غیر قابل تعـــویض بـــوده و ضرورت آنهـــا حتمـــی و ضـــروری

ده. دغه مضمونونه په ځينو پوهنتونونو کې اصلي څانګه جوړوي.

۹- ټاکنيز مضمونونه: هغه مضمونونه دي چې د زده کړه ييزې تحصيلي مؤسسې له خوا د شته برنامې پر بنسټ د سمستر په بهير کې تدريس کېږي.

۱۰- ټول شموله مضمونونه: هغه مضمونونه دي چې د لوړو زده کړو د مؤسسو په ټولو پوهنځيو کې يو شان تدريس کېږي.

۱۱- اړين مضمونونه: هغه مضمونونه دي چې راتلونکو مضمونونو ته له ورتلو څخه وړاندې د هغو بريالي بشپړول اړين دي. د داسې مضمونونو په بريالیتوب سره نه بشپړول راتلونکي مضمون ته د محصل د شاملېدو مانع ګرځي.

۱۲- محصل محوري زده کړه: هغه درسي ميتود دی چې زده کړه‌ييز تمرکز له استاد څخه محصل ته لېږدول کېږي.

۱۳- آزموينه: د محصل د زده کړې او

می‌باشد. این مضامین در بعضی پوهنتون ها، رشتهٔ اصلی را تشکیل می‌دهد.

۹- مضامین انتخابی: مضامینی است که از طرف مؤسسهٔ تحصیلی بر اساس برنامهٔ موجود در جریان سمستر ها تدریس می‌گردد.

۱۰- مضامین همه شمول: مضامینی است که در تمام پوهنځی های مؤسسات تحصیلات عالی یکسان تدریس می‌گردد.

۱۱- مضامین پیش نیاز: مضامینی است که اکمال مؤفقانهٔ آن ها قبل از ورود به مضمون بعدی ضروری می‌باشد. عدم اکمال مؤفقانهٔ چنین مضامین مانع شمول محصل به مضمون بعدی می‌گردد.

۱۲- آموزش محصل محوری: میتود درسی است که تمرکز آموزش از استاد به محصل انتقال می‌یابد.

۱۳- امتحان: ارزیابی و اندازه گیری

مهارتونو د ترلاسه کولـــو ارزونه او اندازه اخیستنه ده چې د سمستر په بهیر او د سمستر په پای کې له محصل څخه اخیستل کېږي.

۱۴- د نمرو اوسط: د زده کړې پـــه دوران کې د محصل د نمرو د اوســط فیصدي ده چـــې د زده‌کړې په دوران کې د سمســـتر د نمـــرو اوســـط او د عمومي نمرو اوسط ته شاملېږي.

## د تطبیق ساحه

## څلورمه ماده:

د دې مقرري حکمونه د لوړو زده کړو پر دولتي او خصوصي مؤسسو د تطبیق وړ دي.

# دوه یم فصل

# د لېسانس د دورې د زده کړې اساسات

## د کریډټونو شمېر

## پنځمه ماده:

(۱) د لېسانس په دوره کې د کریډټونو لږترلږۀ ۱۳۶ کریـــډټه او د هغـــــو

کسب دانش و مهارت های محصـــل اســـت کـــه درجریـــان سمســـتر و درآخـــر سمســـتر از محصـــل اخذ می‌گردد.

۱۴- اوســـط نمـــرات: فیصـــدی اوســـط نمـــرات محصـــل در دوران تحصیل می‌باشد که شـــامل اوســـط نمرات سمستر و اوسط نمرات عمومی در دوران تحصیل می‌باشد.

## ساحۀ تطبیق

## مادۀ چهارم:

احکام این مقرره بـــالای مؤسســـات تحصیلات عالی دولتی و خصوصی قابل تطبیق می‌باشد.

# فصل دوم

# اساسات آموزش دورۀ لیسانس

## تعداد کریدت ها

## مادۀ پنجم:

(۱) حـــــداقل کریـــــدت هـــــا در دورۀ لیســـانس ۱۳۶ کریـــدت و

زيات نه زيات د اړوندې څانګې د زده کړه ییزې دورې په اوږد والي پورې تړاو لري او په یو سمستر کې له ۲۱ کریډټونو څخه زیاتېدای نه شي، محصل د ټولو ټاکلو کریډټونو په بشپړولو مکلف دی.

(۲) یو مضمون په یوه اونۍ کې زیات نه زیات د ۵ کریډټونو لرونکی دی. د کریډټونو شمېر په زده‌کړه ییز پلان کې مشخص کېږي.

(۳) یو کریډټ په یوه اونۍ کې یو درسي ساعت ۵۰ دقیقې نظري درسونه او د سمستر په اوږدو کې ۱۶ درسي ساعتونه ۵۰ دقیقې نظري درسونه رانغاړي. دوه ساعته تطبیقات یا په لابراتوار کې عملي کار یا درې ساعته ستاژ، ساحوي کار او یا کلینیکي فعالیتونه له یوه درسي ساعت سره معادل محاسبه کېږي.

## د مضمونونو فیصدي

**شپږمه ماده:**

د لېسانس د دورې مضمونونه په

حداکثر آن مربوط به طول دورهٔ تحصیلی رشتهٔ مربوط بوده و از ۲۱ کریدت در یک سمستر بیشتر بوده نمی‌تواند، محصل مکلف به تکمیل تمام کریدت های معینه می‌باشد.

(۲) یک مضمون در یک هفته حداکثر دارای ۵ کریدت می‌باشد. تعداد کریدت ها در پلان تحصیلی مشخص می‌گردد.

(۳) یک کریدت در یک هفتهٔ درسی یک ساعت درسی ۵۰ دقیقه دروس نظری و در طول سمستر ۱۶ ساعت درسی ۵۰ دقیقه دروس نظری را در بر می‌گیرد. دو ساعت تطبیقات یا کار عملی در لابراتوار یا سه ساعت ستاژ، کار ساحوی و یا فعالیت های کلینیکی معادل به یک ساعت درسی محاسبه می‌شود.

## فیصدی مضامین

**مادهٔ ششم:**

مضامین دورهٔ لیسانس به مضامین

بنسټيزو مضمونونو، مسلکي مضمونونو، ټاکنيزو مضمونونو، او ټول شمولـــــه مضمونونو وېشل کېږي. د لېسانس د دورې مضمونونه د بنسټيزو مضمونونو زيات نه زيات ۳۰ سلنه مسلکـــــــي مضمونونه لږترلږۀ ۵۰ سلنه او د ټول شموله مضمونونو په ګـډون ټـاکنيز مضمونونه ۱۲ســـــلنه، پای ليـــــک (مونوګراف، سيمينار، ستاژ او د ډيپلوم د پروژې بشپړول) ۸ سلنه احتوا کوي.

## د مضمونونو لړليک

**اوومه ماده:**

د بنسټيزو مضـــمونونو، اختصاصـــي مضمونونو، ټاکنيزو مضمونونو، ټـــول شموله مضمونونو د کټګوريو د هر يوه د لړليک ټاکل او د زده کړوييز نصاب تدوينول د ملکي لوړو زده کړو پـــــه قانون کې د درج شوو شرطونـــــــو د لرونکـــي ديپارتمنت له واکونو څخه دي چې لـــــه اکـــاډميکو پراوونـــو تېربدو وروسته مرعي الاجراء دي.

اساسی، مضامين مســـلکی، مضـــامين انتخابی و مضامين همه شمول، تقسيم می‌شوند. مضامين اساسی حداکثر ۳۰ فيصد، مضامين مسلکی حـــداقل ۵۰ فيصد، مضامين انتخابی بـــه شـــمول مضامين همه شمول۱۲ فيصد، پايـــان نامه (مونـــــوګراف، سيمينار، ستاژ و تکميل پروژۀ ديپلـــــــوم) ۸ فيصـــد مضـــامين دورۀ ليســـانس را احتـــوا می‌نمايد.

## فهرست مضامين

**مادۀ هفتم:**

تعيين فهرست هر يک از کتګوری های مضـــــامين اساســـــی، مضـــــامين اختصاصـــــی، مضـــــامين انتخـــــابی، مضـــامين همـــه شـــمول و تـــدوين نصـــاب تحصـــيلی از صـــلاحيت ديپارتمنـــت هـــای واجـــد شـــرايط منـــــدرج قـــــانون تحصـــــيلات عالی ملکی بوده که بعد از طی مراحل اکادميک مرعی الاجراء می‌باشد.

## درسي ساعتونه

**اتمه ماده:**

يو مضمون په عين ورځ کې لـــه دوو ساعتونو څخه زيات تـدريس کېـدای نه شي. د تطبيقاتو کارونه استثناءً په يوه ورځ کې تر څلورو ساعتونو پـورې او ساحوي کارونه کېدای شي بشپړه ورځ وي.

## درسي مکلفيت

**نهمه ماده:**

(۱) په يوه سمستر کې د محصل درسي مکلفيت له ۱۷ تر۲۱ کريډټـــه دی (د هغو محصلانو پـه اسـتثناء چـې کريډټ يې نه وي بشپړ کړي).

(۲) محصل کولای شـي د لارښـود استاد او اړوند ديپارتمنت سره په تفاهم د کريډټونو له ثبت څخه وروسته تـر دوو اونيو پورې د يوه يا دوو مضمونونو له تعقيب څخه ډډه وکړي، په دې شرط چې د کريډټونو شمېر لږترلږۀ لـه ۱۷ کريډټونو څخه کم نه شي.

(۳) ديپارتمنتونه مکلف دي، په نصاب

## ساعات درسی

**مادۀ هشتم:**

یک مضمون در عین روز بیشتر از دو ساعت تدریس شـده نمـی‌توانـد. کـار هـای تطبیقـات اسـتثناءً در یک روز تا چهار ساعت و کار هـای سـاحوی مـی‌توانـد، روز مکمـل باشد.

## مکلفیت درسی

**مادۀ نهم:**

(۱) مکلفیت درسی محصل در یـک سمستر ۱۷ الی ۲۱ کریدت می‌باشد (به استثنای محصلانی که کریـدت را تکمیل نکرده باشند).

(۲) محصل می‌تواند الـی دو هفتـه بعـد از ثبـت کریـدت هـا در تفاهم با استاد رهنمـا و دیپارتمنـت مربوط از تعقیب یک یا دو مضـمون صرف نظر نماید، مشروط بر اینکـه تعداد کریدت ها حداقل از ۱۷کریدت کمترنشود.

(۳) دیپارتمنت ها مکلف اند، جهت

کې د شاملو ټاکنيزو مضمونونو لپاره د ټاکنې د زمينې د برابرولو په منظور د اړوندو مضمونونو لېست برابر کړي او د پوهنځي د علمي شوري له تأييد وروسته يې د محصلانو په لاسرسي کې ورکړي.

**بنوونيزه پاليسي**

**لسمه ماده:**

(۱) د علمي کادر غړي او اړوند ديپارتمنتونه د سمستر له پيل څخه مخکې د هر مضمون لپاره د بنوونيزې پاليسۍ په ترتيب او اعلام مکلف دي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي د علمي کادر غړي مکلف دي، د درسي برنامې سرليکونه او مفردات، د درس د پرمخ بيولو تګلاره، د ارزونې تګلاره، د مضمون د يادولو موخې متوقعه پايلې، په اړونده څانګه کې د مضمون ونډه او په درسي نصاب کې شامل نور اړين معلومات په ليکلي ډول سره د محصلانو په لاسرسي کې ورکړي.

فراهم آوری زمینهٔ انتخاب برای مضامین انتخابی شامل نصاب، لیست مضامین مربوط را تهیه و بعد از تأیید شورای علمی پوهنځی بدسترس محصلان قرار دهند.

**پالیسی آموزشی**

**مادهٔ دهم:**

(۱) اعضای کادرعلمی ودیپارتمنت‌های مربوط مکلف به ترتیب و اعلام پالیسی آموزشی برای هر مضمون قبل از شروع سمستر می‌باشند.

(۲) اعضای کادر علمی مندرج فقرهٔ (۱) این ماده مکلف اند، عناوین و مفردات برنامهٔ درسی، روش پیشبرد درس، روش ارزیابی اهداف یاد گیری مضمون، نتایج متوقعه، سهم مضمون در رشتهٔ مربوط و سایر معلومات ضروری شامل نصاب درسی را طورکتبی بدسترس محصلان قرار دهند.

(۳) د بنـــــوونيزې پاليسۍ په پـــرمخ بيولو کـــــــې زيات نه زيات کوښښ وشي ترڅو د محصل ونډه اخيستل او فعاليت (محصل محوري بنـــوونې) ته پرمختيا ورکړل شي.

**په مضمون کې د نوم ثبتول**

**يوولسمه ماده:**

محصل مکلف دی، د سمستر له پيـــل څخه وروسته زياته نه زيات د دوه يمې اونۍ تر پايه پورې د نصاب په شـــامل مضمون کې نوم ثبـــت کـــړي. هغـــه مضمونونه چې محصل په هر سمســـتر کې په هغو کې نوم ثبتوي د دې مقررې له حکمونو او د اړوند پوهنځي له نورو لارښودو سندونو سره سم د لارښـــود استاد يا اړوند ديپارتمنـــت ســـره پـــه مشورې ټاکل کېږي.

**د مضمون کُد**

**دولسمه ماده:**

هر مضـــمون د يـــوه کُـــد لرونکـــی دی چې په هغـــه کـــې دوه لـــومړني انګليسي تـــوري د پـــوهنځي لپـــاره

(۳) در پیشبرد پالیسی آموزشی حداکثر کوشش به عمل آید تا سهم گیـــری و فعالیـــــت محصـــــل (آمـــــوزش محصـــل محـــوری) انکشـــاف داده شود.

**ثبت نام درمضمون**

**مادۀ یازدهم:**

محصـــل مکلـــف اســـت، حـــداکثر الـــی خـــتم هفتـــۀ دوم بعـــد از شـــروع سمســـتر در مضـــمون شامل نصـــاب ثبـــت نـــام نمایـــد. مضـــامینی کـــه محصـــل در هـــر سمستر در آن ثبت نـــام مـــی‌نمایـــد در مشوره با استاد رهنما یا دیپارتمنت مربوط مطابق احکـــام ایـــن مقـــرره و سایر اســـناد رهنمـــودی پـــوهنځی مربوط تعیین می‌شود.

**کُد مضمون**

**مادۀ دوازدهم:**

هر مضمون دارای یک کُـــد اســـت کـــــــه در آن دو حـــــــرف اول بـــــه انگلیســـی بـــرای پـــوهنځی

او دوه يـــم انگليســـي دوه تـــوري د ديپارتمنت لپاره او د کُد وروســـتي څلور عددونه په مضمون او سمســـتر پـــورې اړوند دي چې دوه لـــومړني عددونه د زده‌کړه ييز سمستر بيانوونکي او وروستي دوه عدده د هر مضـــمون ځانګړی کُد افاده کوي.

**د سمستر پيل او پای**

**ديارلسمه ماده:**

(۱) په سرد سېرو ولايتونو کې پسرلنی سمستر د کب له ۱۵ څخـــه پيـــل او د ۱۶ درسي اونيو او د آزموينـــو د ۴ اونيو له بشپړولو څخه وروسته پای ته رسېږي او په ګرم سېرو ولايتونو کـــې پسرلنی سمستر د سلواغې له ۱۵ څخه پيل او د ۱۶ درسي اونيو او د آزمويتو د ۴ اونيو له بشپړېدو څخه وروسته پای ته رسېږي.

(۲) د مني سمستر پـــه ســـرد ســـېرو ولايتونو کې د زمري له ۱۵ څخه پيل او د ۱۶ درسي اونيو او د آزموينو د ۴ اونيو له بشپړېدو څخه وروسته پای ته

و دو حرف دوم به انگلیسی بـــرای دیپارتمنت و چهار عدد آخر کُد مربوط بـــــه مضـــــمون و سمســـــتر می‌باشد کـــه دو عـــدد اول بيـــانگر سمستر تحصیلی و دو عدد بعدی کُد مخصوص هـــر مضـــمون را افـــاده می‌نماید.

**آغاز و ختم سمستر**

**مادۀ سیزدهم:**

(۱) سمســـــتربهاری در ولايـــــات ســـرد ســـير از ۱۵ حـــوت آغـــاز و بعـــــد از تکميـــــل ۱۶ هفتـــــۀ درســـــی و ۴ هفتـــــه امتحانـــــات خـــتم مـــی‌گـــردد و در ولايـــات گـــرم ســـير سمســـتر بهـــاری از ۱۵ دلو آغاز و بعد از تکمیل ۱۶ هفتۀ درسی و ۴ هفته امتحانات خـــتم می‌گردد.

(۲) سمســـــترخزانی در ولايـــــات ســـرد ســـير از ۱۵ اســـد آغـــاز و بعد از تکمیل ۱۶ هفتۀ درسی و ۴ هفتۀ امتحانات ختم مـــی‌گـــردد و در

رسېږي او په ګرم سېرو ولايتونو کې د وړي له ۱۵ څخه پيل او د ۱۶ درسي اونيو او د آزموينو د ۴ اونيو له بشپړېدو څخه وروسته پای ته رسېږي.

(۳) د لوړو زده کړو وزارت کولای شي په ځانګړو حالاتو کې د دې مادې په (۱ او ۲) فقرو کې د درج شويو سمسترونو پيل او پای ته بدلون ورکړي.

## تأجيل

**څوارلسمه ماده:**

(۱) محصل کولای شي، د زده‌کړه ييزې دورې په اوږدو کې يواځې يو ځل د يوه کال لپاره د سمستر په پيل يا د سمستر له آزموينې څخه وړاندې د يوې مياشتې په ترڅ کې تأجيل واخلي.

(۲) محصل کولای شي، د مؤجهو دليلونو پر بنسټ د سمستر په جريان کې د اړوندې تحصيلي مؤسسې د پوهنځي د علمي شورى له تأييد څخه وروسته تأجيل واخلي.

ولایات گرم سیر از ۱۵ سنبله آغاز و بعد از تکمیل ۱۶ هفتهٔ درسی و ۴ هفتهٔ امتحانات ختم می‌گردد.

(۳) وزارت تحصیلات عالی می‌تواند در حالات خاص آغاز و ختم سمستر های مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده را تغییر دهد.

## تأجیل

**مادهٔ چهاردهم:**

(۱) محصل می‌تواند، در طول دورهٔ تحصیل برای یک سال صرف یکبار در خلال یک ماه در شروع سمستر یا قبل از امتحان سمستر تأجیل اخذ نماید.

(۲) محصل می‌تواند، بنابر دلایل مؤجه در جریان سمستر بعد از تأیید شورای علمی پوهنځی مؤسسهٔ تحصیلی مربوط تأجیل اخذ نماید.

(۳) که چېرې د غیر مترقبه پېښــو او معقول عذر له امله د دوه یم ځل لپاره د تأجیل غوښتنه صورت ومومي په دې زمینه کې د پوهنځي علمي شــورى او د زده کړه ییزې مؤسسې علمي شورى تصمیم نیسي.

(۴) د تأجیل موده د زده کړې په دوره کې د محاسبې وړ نه ده.

**لارښود استاد**

**پنځلسمه ماده:**

(۱) اړوند دیپارتمنــت یــا پــوهنځی امکاناتو ته په کتو سره پــه هرکال کې د هر ټولګي محصلانو لپاره د علمــي کادر یو غړی د لارښود استاد په توګه ټاکي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی لارښــود اســتاد د محصــلانو د زده‌کړه ییزې خــانګې ســره ســم ټاکل کېږي او د اړونــدو محصــلانو د اکادمیکو چارو مسؤول وي.

(۳) د دې مادې په (۱) فقره کــــې د درج شوي لارښود استاد فعالیتونــه

(۳) هرگاه تقاضای تأجیل برای بــار دوم در اثر حوادث غیر مترقبه و عذر معقــول صــورت گیــرد در زمینــه شورای علمی پوهنځی و شورای علمی مؤسسهٔ تحصــیلی تصــمیم اتخــاذ می‌نماید.

(۴) مدت تأجیل در دورهٔ تحصیل قابل محاسبه نمی‌باشد.

**استاد رهنما**

**مادهٔ پانزدهم:**

(۱) دیپارتمنت یا پوهنځی مربوط نظر به امکانات برای محصلان هر صــنف در هر سال یک عضو کادر علمی را بــه حیــث اســتاد رهنمــا تعیــین می‌نماید.

(۲) استاد رهنمای مندرج فقــرهٔ (۱) این ماده مطــابق رشــتهٔ تحصــیلی محصلان تعیین گردیده و مسؤول امور اکادمیــــک محصــــلان مربــــوط می‌باشد.

(۳) فعالیت هــای اســتاد رهنمــای منــدرج فقــرهٔ (۱) ایــن مــاده در

د هغه په علمي فعاليتونو کې محاسبه کېږي.

## درپيم فصل

## آزموينه

### د حاضرۍ نصاب

**شپاړسمه ماده:**

(۱) په مضمون کې د حاضرۍ د نصاب بشپړول حتمي دی. په درسي ساعتونو کې ۷۵ سلنه حاضري د اړونده مضمون په وروستنۍ آزموينه کې د شاملېدو شرط ګڼل کېږي.

(۲) د مضمون د تطبيقاتو په ساعتونو کې له ۲۵ سلنې څخه زياته غيرحاضري د تطبيقاتو له نمرو څخه د محروميت لامل کېږي.

(۳) د محصلانو د حاضري رپوټ د تدريسي مديريتونو په واسطه توحيدېږي او د محصلانو د چارو معاونيت ته لېږل کېږي.

(۴) د محصلانو چارو معاونيت د هر سمستر په پای کې توحيد شوی رپوټ د پوهنتون علمي شورۍ ته

فعاليت های علمی وی محاسبه می‌شود.

## فصل سوم

## امتحان

### نصاب حاضری

**مادۀ شانزدهم:**

(۱) تکمیل نصاب حاضری در مضمون حتمی می‌باشد. ۷۵ فیصد حاضری در ساعات درسی شرط شمول در امتحان نهایی مضمون مربوط دانسته می‌شود.

(۲) غیرحاضری بیشتر از ۲۵ فیصد در ساعات تطبیقات همان مضمون موجب محرومیت از نمرۀ تطبیقات می‌شود.

(۳) گزارش حاضری محصلان توسط مدیریت های تدریسی توحید گردیده و به معاونیت امور محصلان ارسال می‌گردد.

(۴) معاونیت امور محصلان در ختم هر سمستر گزارش توحید شده را به شورای علمی پوهنتون ارائه

وړاندې کوي.

## د بریالیتوب نمره

**اوولسمه ماده:**

(۱) د هر مضمون لپاره د بریالیتوب نمره ۵۵ سلنه ده، سربېره پر دې په هر سمستر کې د عمومي نمرو د اوسط ۶۰ سلنه بشپړول لازمي ګڼل کېږي.

(۲) د سمستر د نمرو د اوسط محاسبه یا د هر مضمون د کریډټونو شمېر د نومورې مضمون له وروستنۍ نمرې سره ضربېږي او د ورکړې شوو آزموینو د مضمونونو د نمرو مجموعي د هماغو مضمونونو د کریډټونو د شمېر پر مجموعي تقسیمېږي.

## د آزموینو تفکیک

**اتلسمه ماده:**

(۱) د مضمونونو ارزونه په لاندې ډول محاسبه کېږي:

۱- وروستنۍ آزموینه له ۵۰ تر ۶۰ سلنې.

۲- د سمستر منځنۍ آزموینه له ۲۰ تر ۳۰ سلنې.

می‌نماید.

## نمرهٔ کامیابی

**مادهٔ هفدهم:**

(۱) نمرهٔ کامیابی برای هر مضمون ۵۵ فیصد می‌باشد، علاوه بر آن تکمیل ۶۰ فیصد اوسط نمرات عمومی در هر سمستر لازمی دانسته می‌شود.

(۲) محاسبهٔ اوسط نمرات سمستر یا تعداد کریدت هر مضمون ضرب در نمرهٔ نهایی مضمون مذکور گردیده و مجموع نمرات مضامین امتحان داده شده تقسیم مجموع تعداد کریدت های همان مضامین می‌شود.

## تفکیک امتحانات

**مادهٔ هجدهم:**

(۱) ارزیابی مضامین طور ذیل محاسبه می‌گردد:

۱- امتحان نهایی از ۵۰ الی ۶۰ فیصد.

۲- امتحان وسط سمستر از ۲۰ الی ۳۰ فیصد.

۳- تطبيقات، عملي کار او د ټولګي فعاليتونه ۲۰ سلنه.

(۲) هغه مضمونونه چې عملي کار يا تطبيقاتو ته اړتيا نه لري، وروستنۍ ارزونه يې له ۶۰ تر ۷۰ سلنې پورې محاسبه کېږي.

(۳) که چېرې محصل د سمستر په منځنۍ آزموينه کې ګډون و نه کړي، د سمستر د منځنۍ آزموينې دوه يم چانس له ۷۵ سلنې نمرو څخه محاسبه کېږي.

(۴) د ټولګي د پروژې، ګرافيکي کار، ستاژ او د لوست د زده‌کړې ارزونه د اړوندو ديپارتمنټونو له واک څخه دي.

## ارتقاء او نه کربډټ

**نولسمه ماده:**

(۱) محصل هغه وخت کولای شي لوړ سمستر ته ارتقاء وکړي چې په هماغه سمستر کې د ثبت شوو کربډټونو نيمايي بشپړ کړي، په هغه صورت کې چې کربډټونه طاق وي، نيمايي کربډټ

۳- تطبيقات، کار عملی و فعالیت های صنفی ۲۰ فیصد.

(۲) مضامینی که ضرورت به کار عملی یا تطبیقات ندارند، ارزیابی نهایی آن از ۶۰ الی ۷۰ فیصد محاسبه می‌گردد.

(۳) هرگاه محصل در امتحان وسط سمستر اشتراک ننماید، چانس دوم امتحان وسط سمستر از ۷۵ فیصد محاسبه می‌گردد.

(۴) ارزیابی پروژهٔ صنفی، کارگرافیکی، ستاژ و آموزش تدریس از صلاحیت دیپارتمنت های مربوط می‌باشد.

## ارتقاء و عدم کریدت

**مادهٔ نزدهم:**

(۱) محصل زمانی می‌تواند به سمستر بالا ارتقاء نماید که نصف کریدت‌های ثبت شده در آن سمستر را تکمیل نماید، در صورتی که کریدت ها طاق باشد، نصف کریدت به نفع محصل

د محصل په ګټه محاسبه کېږي.

(۲) که چېرې محصل په یوه یا څو هغو مضمونونو کې چې د هماغه سمستر له نیمایي کریډټونو څخه ډېرکم وي محروم، غایب او د بریالیتوب د نمرې په اخیستلو ونه توانېږي بل سمستر ته ارتقاء کوي په هماغه مضمون یا مضمونونو کې، نه کریډټ شمېرل کېږي، د نه کریډیټ مضمونونو د بشپړولو لپاره د دوو سمسترو تر منځ په رخصتیو او یا په راتلونکو سمسترونو کې د لرې په پام کې نیولو سره له لاندې امکاناتو څخه ګټه اخیستی شي:

۱- د هغو مضمونونو د شمېر له مخې چې په کې د بریالیتوب نمره یې نه ده اخیستې له ۲ تر ۴ اونیو پورې د مضمون تعقیبول او د مضمون په پای کې د آزموینې تېرول.

۲- له ۲ تر ۴ اونیو لپاره د دیپارتمنت له لورې د سپارل شوې دندې ترسره کول چې د مضمون د منځپانګې معادل وي او په پای کې د آزموینې د تېرولو چمتووالی.

محاسبه می‌گردد.

(۲) هرگاه محصل در یک یا چند مضمون که کمتر از نصف کریدت های همان سمستر باشد محروم، غایب و قادر به اخذ نمرهٔ کامیابی نگردد به سمستر بعدی ارتقاء نموده در همان مضمون یا مضامین، عدم کریدت محسوب گردیده، برای تکمیل مضامین عدم کریدت در رخصتی های بین دو سمستر یا در سمستر های بعدی با رعایت تسلسل از امکانات ذیل استفاده نموده می‌تواند:

۱- تعقیب مضمون ۲ الی ۴ هفته نظر به تعداد مضامینی که در آن نمرهٔ کامیابی اخذ نه نموده است و در ختم مضمون سپری نمودن امتحان.

۲- انجام وظیفهٔ سپرده شده از طرف دیپارتمنت برای ۲ الی ۴ هفته که معادل محتوای مضمون باشد و در ختم آمادگی سپری نمودن امتحان.

۳- په هغه صورت کې چې د محصلانو شمېر له پنځو تنو څخه ډېرکم وي، د اړوند دیپارتمنت له لورې محصل ته د انفرادي کار سپارل او په ټاکلي وخت کې د آزموینې اخیستل.

۴- د مضمون تعقیب (حضوري) یا انفرادي کار او د آزموینې اخیستل د سمستر د آزموینو له پیل کېدو څخه مخکې چې محصل په هغه کې قرار لري، صورت مومي.

(۳) پوهنځی د اړوند دیپارتمنت په مشوره د نه کرېډټ د محصلانو د آزموینې اخیستلو مهال وېش ترتیبوي، د آزموینې اخیستلو څخه وروسته اړوند دیپارتمنت د آزموینې پایلې د یوې اونۍ په موده کې په رسمي ډول پوهنځي ته لېږي.

(۴) که چېرې محصل د یوه سمستر نیمایي کرېډټونه بشپړ کړي وي، د هغه د آزموینې د نمرو اوسط د پاتې کرېډټونو د بشپړېدو وروسته محاسبه کېږي.

(۵) که چېرې محصل د اخیستل شوې

۳- در صورتی که تعداد محصلان کمتراز پنج نفر باشند، سپردن کار انفرادی به محصل از طرف دیپارتمنت مربوط و اخذ امتحان در وقت معین آن.

۴- تعقیب مضمون (حضوری) یا کار انفرادی و اخذ امتحان قبل از شروع امتحانات سمستر که محصل در آن قرار دارد، صورت می‌گیرد.

(۳) پوهنځی به مشورهٔ دیپارتمنت مربوط تقسیم اوقات اخذ امتحان محصلان عدم کریدت را ترتیب نموده، بعد از ختم امتحان دیپارتمنت مربوط نتایج امتحان را در مدت یک هفته به صورت رسمی به پوهنځی ارسال می‌نماید.

(۴) هرگاه محصل نصف کریدت های یک سمستر را تکمیل نموده باشد، اوسط نمرات امتحان آن بعد از تکمیل کریدت های باقی مانده محاسبه می‌گردد.

(۵) هرگاه محصل در تمام مضامین

آزموينې په ټولــو مضــمونونو کــې د بريالیتوب نمره اخیســتې وي، خــو د نمرو اوسط يې پوره کړی نه وي، بل سمستر ته ارتقاء کوي او هغه ته ليکلی خبرداری ورکول کېږي.

(٦)کــه چېرې محصل د محرومی يا د يوه يا څو مضمونو د نه کربډټ لــه امله په هغه صورت کې چې ۵۰ سلنه کربډټونه يې بشپړ کړي وي د دوه يم ځل لپاره د مضمون يا د انفرادي کار له بشپړولو څخه وروسته په يوه يــا دوو مضمونونو کې نه کربډټ شي، يواځې د نه کربډټ شوي يوه يا دوو مضمونو کې د دوه اونيو د چمتووالي په بهيــر کې د درېــيم ځــل لپــاره آزموينــه ورکوي.

(۷) محصل د نه کربډټ په صــورت کې د درېيم ځل لپاره خپلو زده کړو ته دوام ورکوي او نه کربډټ شوي يو يا دوه مضمونونه د زده‌کړې په پای کې د يوه سمستر لپاره د اړوند ټولګي لــه نورو محصلانو سره تعقيب کــړي او د سمستر په پای کې له نورو محصلانو

امتحان اخذ شده نمرهٔ کامیابی گرفتــه ولی اوسط نمرات را پوره نکرده باشد، به سمســتر بعــدی ارتقــاء نمــوده و بــــه وی اخطـــار کتبـــی داده می‌شود.

(٦) هرگــاه محصــل بــه علــت محرومی يا عدم کريدت يک يا چنــد مضمون در صورتی کــه ۵۰ فيصــد کريــدت هــا را تکميــل نمــوده باشد برای بار دوم بعــد از تکميــل مضمون يا کــار انفــرادی در يــک يا دو مضمون عدم کريــدت گــردد، صرف يک و يا دو مضــمون عــدم کريدت شده را در جريــان دو هفتــه آمادگی بــرای بــار ســوم امتحــان می‌دهد.

(۷) محصـــل در صـــورت عـــدم کريــدت بــار ســوم بــه تحصــيل خــود ادامــه داده و يــک يــا دو مضمون عدم کريدت شده را در ختم تحصيل برای يک سمستر بــا ســاير محصــلان صــنف مربــوط تعقيــب و درختم سمستر با ساير محصــلان

سره آزموينه ورکوي. د يوه يـا څـو مضمونونو د نه کړېدټ په صورت کې د دې مقررې د درويشـتمې مـادې د حکم تابع کېږي.

(۸) د کورس له جوړېدو يا له انفرادي کار څخه وروسته، په دوه يم چانس کې له دوو څخه د زياتو مضـمونونو نـه کړېدټ د هماغه سمستر نه کړېـدټ ګڼل کېږي او محصل نه کړېدټ شوي مضمونونه د بل کال په سمستر کـې تکراروي.

(۹) د محصـلانو راتلونکې آزموينې له ۱۰۰ نمرو څخه محاسبه کېږي.

(۱۰)که چېرې د مضمون د وروستنۍ آزموينې پايله د استاد له لوري نا بشپړه رپوټ ورکړل شـوې وي او د صنفي آزموينې، کورنۍ کار، تطبيقـاتو يـا د وروستنيو آزموينو يوه برخه يې بشپړه کړې نه وي د هماغه سمستر د نمـرو د ټولګې اوسط د هماغه مضـمون د پايلې تر بشپړېدو پورې نـه محاسـبه کېږي.

(۱۱) محصـل مکلف دی نا بشپړ امتحان می‌دهـد. درصـورت عـدم کريدت يک يا دومضمون تابع حکـم مادۀ بيسـت و سـوم ايـن مقـرره می‌گردد.

(۸) عدم کريدت بيشتر از دو مضمون در مرتبـۀ دوم بعـد از تـدوير کورس يا کار انفرادی، عدم کريـدت همان سمستر تلقی گرديده و محصـل مضـامين عـدم کريـدت شـده را درسمسـتر سـال بعـدی تکـرار می‌نمايد.

(۹) امتحانـات بعـدی محصـلان از ۱۰۰ نمره محاسبه می‌گردد.

(۱۰) هرگاه نتيجۀ امتحـان نهـايی مضمون از جانب استاد نـا تکميـل گزارش داده شده باشد و يک قسمت امتحـان صـنفی، کارخـانگی، تطبيقـات يـا امتحانـات نهـايی را تکميل نکرده باشد اوسط مجمـوعی نمرات همان سمسـتر الـی تکميـل نتيجـۀ همـان مضـمون محاسـبه نمی‌گردد.

(۱۱) محصـل مکلف است مضـمون

مضمون د بل سمستر تر پيل پورې بشپړ کړي او رپوټ يې اړوند ديپارتمنټ يا پوهنځي ته وړاندې کړي.

**د سمستر تکرار**

**شلمه ماده:**

(۱) د يوه سمستر د کږېدونو له نيمايي څخه زيات نه کږېدنه، محروم او د آزموينې غايب چې محصل په هغه کې نوم ليکلی دی، د هماغه سمستر نه کږېدنه ګڼل کېږي. يواځې هغه مضمونونه چې په هغو کې نه کږېدنه پاتې شوی دی په بل کال کې په عين سمستر کې تعقيب او د کږېدونو اوسط يې د سمستر د مضمونونو له مجموعې څخه محاسبه کېږي.

(۲) که چېرې محصل د سمستر په بهير کې حاضري بشپړه او د سمستر منځنی آزموينې يې تېرې کړې وي او د آزموينې په ورځ له مضمونونو څخه په يوه کې د غېرمترقبه پېښو له املې ونه کړای شي چې حاضر شي او مؤجه نا تکميل را الی آغاز سمستر بعدی تکميل نموده و گزارش آن را به ديپارتمنت يا پوهنځی مربوط ارائه نمايد.

**تکرار سمستر**

**مادۀ بيستم:**

(۱) عدم کريدت، محروم و غايب امتحان در بيشتر از نصف کريدت های يک سمستر که محصل در آن ثبت نام کرده، عدم کريدت همان سمستر محسوب می‌گردد. صرف مضامينی که در آن عدم کريدت مانده است درسال بعدی در عين سمستر تعقيب و اوسط کريدت های آن از سرجمع مضامين سمستر محاسبه می‌گردد.

(۲) هرگاه محصل در جريان سمستر حاضری را تکميل و امتحانات وسط سمستر را سپری نموده باشد و در يکی از مضامين در روز امتحان به اثر حوادث غير مترقبه

اسناد او مدرکونه يې د پوهنتون يا د لوړو زده‌کړو د مؤسسې د آزموينو د کمېټې له لوري تأييد شوي وي، و نه شي کړای وړاندې کړي، د نوموړي مضمون آزموينه په معذرتي ډول د سمستر د آزموينو په پای کې تېروي او پايله يې په لومړي چانس کې د محاسبې وړ ده.

حاضر شده نتواند و اسناد و مدارک مؤجه که از طرف کمیتهٔ امتحانات پوهنتون یا مؤسسهٔ تحصیلات عالی تأیید شده باشد، ارائه کرده نتواند امتحان مضمون مذکور را به شکل معذرتی در ختم امتحانات سمستر سپری نموده و نتیجهٔ آن در چانس اول قابل محاسبه می‌باشد.

## دايمي منفکي

**يو ويشتمه ماده:**

په هغه صورت کې چې د زده‌کړې په دوران کې په عين سمستر کې د کرېډټونو له نيمايي څخه زيات دوه ځلې نه کرېډټ دوه ځلې تکرار شي، له اړوندې لوړو زده کړو مؤسسې څخه د محصل د دايمي منفکي لامل کېږي.

## منفکی دایمی

**مادهٔ بیست و یکم:**

دو مرتبه عدم کریدت در بیشتر از نصف کریدت ها در عین سمستر درصورتی که در دوران تحصیل دوبار تکرار گردد، سبب منفکی دایمی محصل از مؤسسهٔ تحصیلات عالی مربوط می‌شود.

## د نمرو اوسط نه بشپړول

**دوه ويشتمه ماده:**

(۱) د سمستر د نمرو د عمومي اوسط نه بشپړول په لومړي ځل کې د تدريسي مديريت له لوري د پايلو په

## عدم تکمیل اوسط نمرات

**مادهٔ بیست و دوم:**

(۱) عدم تکمیل اوسط عمومی نمرات سمستر در بار اول سبب اخطار شفاهی محصل با

جدول کې په درج سره د محصل د شفاهي خبرداري لامل او په دوه يم ځل کې نه بشپړول په هغه صورت کې چې په دوو پرله پسې سمسترونو کې وي، د پايلو په جدول کې په درج سره د ليکلي خبرداري او له محصل څخه د ليکلې ژمنې د اخيستلو لامل کېږي.

(۲) په درېيم ځل کې د نمرو اوسط نه بشپړول چې په دريو پرله پسې سمسترونو کې وي، محصل د نمرو د اوسط د بشپړولو په منظور د هغو دوو مضمونونو د آزموينې په بيا تېرولو مکلف دی چې په وروستني سمستر کې ( د نمرو اوسط نه بشپړول) کې چې په هغو کې يې تر ټولو کمې نمرې اخيستې وي.

درج در جدول نتايج و عدم تکميل در بار دوم درصورتی که در دو سمستر پيهم باشد، سبب اخطار کتبی محصل با درج در جدول نتايج از طرف مديريت تدريسی و اخذ تعهد کتبی از محصل می‌گردد.

(۲) عدم تکميل اوسط نمرات در بار سوم که در سه سمستر پيهم باشد، محصل به منظور تکميل اوسط نمرات مکلف به سپری نمودن امتحان دو بارۀ دو مضمونی که در آخرين سمستر (عدم تکميل اوسط نمرات)که درآن کمترين نمره را اخذ نموده، می‌باشد.

## د زده‌کړې د دورې موده

## درويشتمه ماده:

د وړيا زده‌کړې زيات نه زياته دوره په څلور کلنو پوهنځيو کې د ټاکلې دورې له دوو کلونو څخه او له څلورو کلنو زياتو پوهنځيو کې له درېوو

## مدت دورۀ تحصيل

## مادۀ بيست و سوم:

حداکثر دورۀ تحصيل رايگان در پوهنځی های چهار ساله بيشتر از دو سال و در پوهنځی های بيشتر از چهار سال بيشتر از سه سال از دورۀ معينه

کلونو څخه زیاتېدای نه شي.

## د نمرو تشریح

**څلېریشتمه ماده:**

(۱) د بریالیتوب د نمرو تشریح له A څخه تر D پورې په لاندې ډول دی:

۱- ۹۰ تر ۱۰۰ A .

۲- ۸۰ تر ۸۹ B .

۳- ۷۰ تر ۷۹ C .

۴- ۵۵ تر ۶۹ D .

(۲) له ۵۵ څخه کمې نمرې نه کرېډټ ګټل ګڼېږي او پــه F تــوري ښــودل کېږي.

## د فورمې ډولونه

**پنځه ویشتمه ماده:**

(۱) تدریســـي او د محصلانو مدیریتونه د ټاکل شوو مواردو د ثبت او د خپلو اجراآتو د مستند کولو په منظــور لــه لاندې فورمو څخه ګټه اخلي:

۱- د محصل د ژمنلیک فورمه.

۲- د نویو شمولانو فورمه.

۳- د سمستر د مضمونونو د ټــاکلو فورمه.

بوده نمی‌تواند.

## تشریح نمرات

**مادۀ بیست و چهارم:**

(۱) تشریح نمرات کامیابی از A الی D قرار ذیل می‌باشد:

۱- ۹۰ الی ۱۰۰ A .

۲- ۸۰ الی ۸۹ B.

۳- ۷۰ الی ۷۹ C.

۴- ۵۵ الی ۶۹ D.

(۲) نمرات کمتر از ۵۵ عدم کریدت محسوب گردیده و به حرف F نشان داده می‌شود.

## انواع فورم

**مادۀ بیست و پنجم:**

(۱) مدیریت های تدریسی و محصلان به منظور ثبت موارد تعیــین شــده و مستند ســازی اجــراآت خــویش از فورم های ذیل استفاده می‌نمایند:

۱- فورم تعهد نامۀ محصل.

۲- فورم جدید الشمولان.

۳- فــــورم انتخــــاب مضــــامین سمستر.

۴- د سمستر لـه فعـالیتونو سـره د بنوونیزې پالیسۍ او اصلي او فرعي عنوانونو فورمه.

۵- د میاشتنۍ حاضرۍ فورمه.

۶- په لیلیه کې د شمولیت فورمه.

۷- د آزموینې د شقې فورمه.

۸- د پایلو فورمه.

۹- د محصل د زده‌کړه ییز فعالیـت فورمه.

۱۰- د نمرو د ترانسکریپت فورمه.

۱۱- د کریډټ د سیستم د بنـوونیز پلان فورمه.

(۲) د لـورړو زده کړو وزارت د دې مادې په (۱) فقره کـې درج شـوې فورمې طرحه او تصویبوي.

۴- فورم پالیسی آموزشـی، عنـاوین اصلی و فرعـی بـا فعالیـت هـای سمستر.

۵- فورم حاضری ماهوار.

۶- فورم شمولیت به لیلیه.

۷- فورم شقهٔ امتحان.

۸- فورم نتایج.

۹- فـورم فعالیـت تحصـیلی محصل.

۱۰- فورم ترانسکریپت نمرات.

۱۱- فورم پـلان تعلیمـی سیسـتم کریدت.

(۲) وزارت تحصیلات عالی فورم های مندرج فقرهٔ (۱) این ماده را طـرح و تصویب می‌نماید.

## څلورم فصل

## د آزموینې اخیستلو ډول

## فصل چهارم

## طرز اخذ امتحان

### د لـورړو زده کـړو د مؤسسـې د آزموینو کمیټه

### کمیتهٔ امتحانات مؤسسهٔ تحصیلات عالی

**شپږ ویشتمه ماده:**

(۱) هر پوهنځی د سمستر په پای کې د آزموینـو د اخیسـتلو پـه منظـور

**مادهٔ بیست و ششم:**

(۱) به منظور اخذ امتحانات در خـتم سمسـتر هـر پـوهنځی تحـت

د پوهنځي د رئيس تر رياست لاندې يا د لوړو زده کړو د مؤسسې د محصلانو د چارو د مرستيال تر رياست لاندې د لوړو زده‌کړو د مؤسسې د آزموينو کمېټه رامنځ ته کېږي چې په آزموينو پورې له اړوندو چارو څخه څارنه کوي.

(۲) آزموينې د لوړو زده کړو د مؤسسې د آزموينو د کمېټې له تصميم سره سم په ليکلي، تقريري يا مختلط ډول اخيستل کېږي.

(۳) د سمستر د وروستنۍ آزموينې لږترلږۀ وخت ۶۰ دقيقې او زيات نه زيات يې دوه ساعته دی. په هغه صورت کې چې زياتې مودې ته اړتيا وي، د لوړو زده‌کړو د مؤسسې د آزموينو کمېټه په دې هکله تصميم نيسي.

(۴) د وروستنۍ آزموينې پارچې د لوړو زده‌کړو د مؤسسې د آزموينو کمېټې په شتون د اړوند مضمون د استادانو له لوري د آزموينو کمېټې په خونه کې کتل کېږي.

رياست رئيس پوهنځی مؤسسۀ تحصيلات عالی يا تحت رياست معاون امور محصلان کميتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصيلات عالی ايجاد گرديده که از امور مربوط به امتحانات نظارت به عمل می‌آورد.

(۲) امتحانات نظر به تصميم کميتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصيلات عالی به شکل تحريری، تقريری يا مختلط اخذ می‌گردد.

(۳) حداقل وقت امتحان نهايی سمستر ۶۰ دقيقه و حداکثر آن دو ساعت می‌باشد. درصورتی که ضرورت به مدت بيشتر باشد، کميتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصيلات عالی در مورد تصميم اتخاذ می‌نمايد.

(۴) پارچه های امتحان نهايی در حضور داشت کميتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصيلات عالی از طرف استادان مضمون مربوط در اتاق کميتۀ امتحانات چک می‌گردد.

**د پوښتنو شمېر**

**اووه ویشتمه ماده:**

(۱) د سمستر د وروستۍ آزموینې د پوښتنو شمېر د مضمون د ډول او څانګې له مخې له ۲۰ تر ۴۰ پوښتنې ټاکل کېږي. په ځانګړو شرایطو کې د دې مقررې د شپږویشتمې مادې د (۱) فقرې درج شوې کمېټه د پوښتنو په هکله تصمیم نیسي.

(۲) د سمستر د وروستۍ آزموینې د اخیستلو لپاره د مضمون او څانګې د ډول له مخې څلور ځوابه، لنډ تشریحي، تحلیلي او محاسبوي پوښتنې، له آزموینې څخه یوه ورځ مخکې چمتو کېږي.

**د وروستۍ آزموینې پایلې**

**اته ویشتمه ماده:**

(۱) د وروستۍ آزموینې پایلې د آزموینې له اخیستلو څخه وروسته د ۳ تر ۵ ورځو په ترڅ کې په رسمي ډول اعلانېږي.

(۲) د سمستر د وروستۍ آزموینې

**تعداد سوالات**

**مادۀ بیست و هفتم:**

(۱) تعداد سوالات امتحان نهایی سمستر از ۲۰ الی ۴۰ سوال نظر به نوعیت مضمون و رشته تعیین می‌گردد. در شرایط خاص کمیتۀ مندرج فقرۀ (۱) مادۀ بیست و ششم این مقرره در مورد سوالات تصمیم اتخاذ می‌نماید.

(۲) جهت اخذ امتحان نهایی سمستر، سوالات چهار جوابه، تشریحی کوتاه، تحلیلی و محاسبوی نظر به نوعیت مضمون و رشته، یک روز قبل از امتحان آماده می‌گردد.

**نتایج امتحان نهایی**

**مادۀ بیست و هشتم:**

(۱) نتایج امتحان نهایی بعد از اخذ امتحان در خلال ۳ الی ۵ روز به صورت رسمی اعلان می‌گردد.

(۲) بعد از اعلان نتایج امتحان نهایی

د پايلو له اعلان څخه وروسته ۳ کاري ورځې د پارچې د بيا کتنې لپاره ټاکل کېږي، محصل کولای شي د پايلو له اعلان څخه وروسته په دې موده کې خپل ليکلی غوښتنليک د بياکتنې لپاره د اړوند پوهنځي رياست ته وړاندې کړي.

(۳) که چېرې په يوه مضمون کې د ناکامو محصلانو شمېر له ۳۰ سلنې زيات وي، د لوړو زده‌کړو د مؤسسې د آزموينو کمېټه له اړونده ديپارتمنت سره د هغه عوامل په کره توګه پلټي او د هغو په منطقي حل کې لازم اقدامونه تر سره کوي.

(۴) د سمستر د وروستنۍ آزموينې پارچې لږترلږه د يوه سمستر د مودې لپاره د آزموينو په کمېټه کې ساتل کېږي او له هغې وروسته د آزموينو دکمېټې او د اړوند ديپارتمنت د ځانګړو پلاوي په شتون کې سوځول کېږي.

سمستر۳ روز کاری جهت تجديد نظر پارچه تعيين می‌گردد، محصل می‌تواند در اين مدت بعد از اعلان نتايج، درخواست تحريری خويش را جهت تجديد نظر به رياست پوهنځی مربوط ارائه نمايد.

(۳) هرگاه تعداد محصلان ناکام در يک مضمون بيشتر از ۳۰ فيصد باشد، کميتۀ امتحانات مؤسسۀ تحصيلات عالی با ديپارتمنت مربوط عوامل آن را طور دقيق جستجو نموده و در حل منطقی آن اقدامات لازم را اتخاذ می‌نمايد.

(۴) پارچه های امتحان نهايی سمستر حداقل برای مدت يک سمستر درکميتۀ امتحانات نگهداری و بعد از آن درحضور داشت هيئت مشترک کميتۀ امتحانات و ديپارتمنت مربوط حريق می‌گردد.

## پنځم فصل

## تبديلي

### د دولتي لوړو زده‌کړو د مؤسسو د محصلانو تبديلي

نهه ويشتمه ماده:

(۱) نوي شامل شوي محصلان له يوې زده‌کړه ييزې مؤسسې څخه بلې زده‌کړه ييزې مؤسسې يا له يوې زده‌کړه ييزې څانګې څخه بلې زده‌کړه ييزې ته د تبديلي حق نه لري.

(۲) د نارينوو محصلانو تبديلي په ورځنيو برنامو کې له يوې زده کړه ييزې مؤسسې څخه بلې زده‌کړه ييزې مؤسسې ته مجاز نه دی.

(۳) د هغو ښځينه وو محصلانو تبديلي چې لومړی سمستر يې په بريالیتوب سره تېر کړی دی، له يوې زده‌کړه ييزې مؤسسې څخه بلې زده‌کړه ييزې مؤسسې ته په لاندې شرطونو سره صورت مومي:

۱- د اړوندو پوهنځيو د تدريسي مديريتونو له لارې د غوښتنليک وړاندې

## فصل پنجم

## تبديلی ها

### تبديلی محصلان مؤسسات تحصيلات عالی دولتی

مادۀ بيست و نهم:

(۱) محصلان جديدالشمول حق تبديلی از يک مؤسسۀ تحصيلی به مؤسسۀ تحصيلی ديگر يا از يک رشتۀ تحصيلی به رشتۀ تحصيلی ديگر را ندارند.

(۲) تبديلی محصلان ذکور در برنامه های روزانه از يک مؤسسۀ تحصيلی به مؤسسۀ تحصيلی ديگر مجاز نمی‌باشد.

(۳) تبديلی محصلان اناث که سمستر اول را مؤفقانه سپری نموده اند، از يک مؤسسۀ تحصيلی به مؤسسۀ تحصيلی ديگر تحت شرايط ذيل صورت می‌گيرد:

۱- ارائۀ درخواست و تکميل فورم تبديلی از طريق مديريت های تدريسی

کول او د تبديلي د فورمې بشپړول.
۲- يواځې هماغې څانګې، ټولګي او سمستر ته د تبديلي ترسره کول.
۳- د دواړو زده‌کړه ييزو مؤسسو د هوکړې شتون.
۴- د اړوندې زده کړه ييزې څانګې د کانکور د معياري نمرې بشپړول چې په هماغه کال کې د کانکور په آزمويښه کې شامل شوې دي.
۵- د زده کړې د دوام حق لرل او له دوو مضمونونو څخه زيات نه کږېدل نه لرل.
(۴) د شپې له برخې څخه د ورځې برخې ته د محصلانو تبديلي صورت موندلای نه شي.
(۵) د محصلانو تبديلي د ورځې له برخې څخه د شپې برخې ته يا د يوې زده‌کړه‌ييزې مؤسسې له شپې برخې څخه د بلې زده‌کړه‌ييزې مؤسسې شپې برخې ته د لوړو زده‌کړو د اړوندې مؤسسې له لارې په لاندې شرطونو سره صورت مومي:
۱- د غوښتنليک وړاندې کول او پوهنځی های مربوط.
۲- اجرای تبدیلی صرف به عین رشته، صنف و سمستر.
۳- موجودیت موافقهٔ هر دو مؤسسهٔ تحصیلی.
۴- تکمیل نمودن نمرهٔ معیاری کانکور رشتهٔ تحصیلی مربوط که در همان سال شامل امتحان کانکور گردیده است.
۵- داشتن حق ادامهٔ تحصیل و نداشتن عدم کریدت بیشتر از دو مضمون.
(۴) تبدیلی محصلان از بخش شبانه به بخش روزانه صورت گرفته نمی‌تواند.
(۵) تبدیلی محصلان از بخش روزانه به بخش شبانه یا از بخش شبانهٔ یک مؤسسهٔ تحصیلی به بخش شبانهٔ مؤسسهٔ تحصیلی دیگر از طریق مؤسسهٔ تحصیلات عالی مربوط تحت شرایط ذیل صورت می‌گیرد:
۱- ارائهٔ درخواست و تکمیل فورم

د اړوندې زده‌کړه‌ییزې مؤسسې ته او د تبدیلي د فورمې بشپړول.

۲- د لوړو زده کړو د مؤسسو د هوکړې شتون.

۳- په شپې برخه کې د تبدیلي وړ زده‌کړه ییزې څانګې شتون.

۴- د زده‌کړې د دوام حق لرل او له دوو مضمونونو څخه زیات د نه کړېټ نه لرل.

(٦) د دې مادې په (۵) فقره کې د درج شوو محصلانو تبدیلي په هماغې زده‌کړه ییزې مؤسسې یا د مرکز او ولایتونو د لوړو زده‌کړو د مؤسسو په منځ کې یواځې هماغې زده‌کړه‌ییزې څانګې، ټولګي او سمستر ته صورت موندلای شي.

## د خصوصي لوړو زده‌کړو د مؤسسو د محصلانو تبدیلي

دېرشمه ماده:

(۱) د خصوصي زده‌کړه‌ییزو مؤسسو په د ننه کې له یوې څانګې څخه بلې څانګې ته د محصلانو تبدیلي او د نوو

تبدیلی مؤسسهٔ تحصیلی مربوط.

۲- موجودیت موافقهٔ مؤسسات تحصیلات عالی.

۳- موجودیت رشتهٔ تحصیلی مورد تبدیلی در بخش شبانه.

۴- داشتن حق ادامهٔ تحصیل و نداشتن عدم کریدت بیشتر از دو مضمون.

(٦) تبدیلی محصلان مندرج فقرهٔ (۵) این ماده صرف به عین رشته، صنف و سمستر تحصیلی در عین مؤسسهٔ تحصیلی یا در بین مؤسسات تحصیلات عالی مرکز و ولایات صورت گرفته می‌تواند.

## تبدیلی محصلان مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی

مادهٔ سی ام:

(۱) تبدیلی محصلان در داخل مؤسسهٔ تحصیلی خصوصی از یک رشته به رشتهٔ دیگر و تبدیلی

شامل شوو محصلانو تبديلي د يوهٔ سمستر تر پای ته رسېدو پورې صورت موندلای نه شي.

(۲) د زده‌کړې د وروستي کال محصلان په هماغه ولایت کې له يوې خصوصي زده کړه‌ييزې مؤسسې څخه بلې زده کړه‌ييزې مؤسسې ته تبديلېدای نه شي.

(۳) د زده کړې په وروستي کال کې د خصوصي لوړو زده کړو له انستيتوت څخه خصوصي پوهنتون ته تبديلي مجاز نه دی.

(۴) د خصوصي لوړو زده‌کړو له مؤسسو څخه دولتي لوړو زده‌کړو مؤسسو ته د محصلانو تبديلي مجاز نه دی.

(۵) د دولتي لوړو زده‌کړو له مؤسسو څخه د خصوصي لوړو زده‌کړو مؤسسو ته د محصلانو تبديلي تر دغو شرطونو لاندې صورت مومي:

۱- د تبديلي د فورمې بشپړول.

۲- د خصوصي زده‌کړه ييزې مؤسسې هوکړه.

محصلان جديدالشمول الی ختم یک سمستر صورت گرفته نمی‌تواند.

(۲) محصلان سال آخر تحصیل از یک مؤسسهٔ تحصیلی خصوصی به مؤسسهٔ تحصیلی دیگر در عین ولایت تبدیل شده نمی‌توانند.

(۳) تبدیلی از انستیتوت تحصیلات عالی خصوصی به پوهنتون خصوصی در سال آخر تحصیل مجاز نمی‌باشد.

(۴) تبدیلی محصلان از مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به مؤسسات تحصیلات عالی دولتی مجاز نمی‌باشد.

(۵) تبدیلی محصلان از مؤسسات تحصیلات عالی دولتی به مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی تحت شرایط ذیل صورت می‌گیرد:

۱- تکمیل فورم تبدیلی.

۲- موافقهٔ مؤسسهٔ تحصیلی خصوصی.

۳- يواځې هماغې زده‌کړه ييزې څانګې، ټولګي او سمستر ته د تبديلۍ ترسره کول.

(٦) له يوې خصوصي زده‌کړه ييزې مؤسسې څخه بلې زده‌کړه ييزې خصوصي مؤسسې ته د محصلانو تبديلي د يوه سمستر له بشپړولو څخه وروسته تر دغو شرطونو لاندې صورت مومي:

۱- د تبديلي د فورمې بشپړول.

۲- د هغې زده‌کړه ييزې مؤسسې هوکړه چې هغې ته تبديلي صورت مومي.

۳- يواځې هماغې زده کړه ييزې څانګې، ټولګي او سمستر ته تبديلي.

۴- د زده کړې د دوام حق لرل او له دوو مضمونونو څخه زيات د نه کږېدو نه لرل.

## د تبديليو وخت

**يودبرشمه ماده:**

محصل د زده‌کړې په بهير کې يواځې يو ځل تبديلېدای شي، دغه تبديلۍ

۳- اجرای تبديلی صرف به عين رشته، صنف و سمستر تحصيلی.

(٦) تبديلی محصلان از يک مؤسسهٔ تحصيلی خصوصی به مؤسسهٔ تحصيلی خصوصی ديگر بعد از تکميل يک سمستر تحت شرايط ذيل صورت می‌گيرد:

۱- تکميل فورم تبديلی.

۲- موافقهٔ مؤسسهٔ تحصيلی که به آن تبديلی صورت می‌گيرد.

۳- تبديلی صرف به عين رشته صنف و سمستر تحصيلی.

۴- داشتن حق ادامهٔ تحصيل و نداشتن عدم کريدت بيشتر از دو مضمون.

## زمان تبديلی ها

**مادهٔ سی و يکم:**

محصل در جريان دورهٔ تحصيل صرف يک بار تبديل شده می‌تواند، اين

په کال کې یو ځل د ژمي د رخصتیو په ورځو (د مرغومي او سلواغې په میاشتو) کې صورت مومي.

**له هېواده بهر د محصلانو تبدیلي**

**دوه دېرشمه ماده:**

(۱) له هېواده بهر د لوړو زده‌کړو له مؤسسو څخه د هېواد په د ننه کې د لوړو زده‌کړو مؤسسو ته د افغان محصل تبدیلي تر دغو شرطونو لاندې صورت مومي:

۱- په اړونده څانګه کې د زده کړې د دوام حق لرل.

۲- په اړوند هېواد کې د افغانستان اسلامي جمهوریت د سیاسي او قونسلي نمایندګۍ تصدیق او د بهرنیو چارو وزارت تأیید.

(۲) له هېواده بهر د لوړو زده کړو مؤسسه، چې محصل له هغې څخه د تبدیلۍ غوښتونکی دی، قانوني فعالیت ولري.

تبدیلی‌ها سال یک بار در ایام رخصتی زمستانی ( ماه های جدی و دلو) صورت می‌گیرد.

**تبدیلی محصلان خارج از کشور**

**مادۀ سی و دوم:**

(۱) تبدیلی محصل افغانی از مؤسسات تحصیلات عالی خارج از کشور به مؤسسات تحصیلات عالی داخل کشور تحت شرایط ذیل صورت می‌گیرد:

۱- داشتن حق ادامۀ تحصیل در رشتۀ مربوط.

۲- تصدیق نمایندگی سیاسی و قونسلی جمهوری اسلامی افغانستان در کشور مربوط و تأیید وزارت امور خارجه.

(۲) مؤسسۀ تحصیلات عالی خارج از کشور که محصل از آن خواهان تبدیلی است فعالیت قانونی داشته باشد.

## د زده‌کړه ییزې رشتې بدلون

**دري دېرشمه ماده:**

هغه محصلان چې د دولتي او ګروپـــي بورسیو له لارې له هېواده بهر زده‌کړې کوي، د هغوی د زده‌کړه ییزې رشتې بدلون جواز نه لري.

## له هېواده بهر د زده کـــړه ییـــزو سندونو معادلت

**څلور دېرشمه ماده:**

(۱) وړاندې شوي سندونه د معادلـــت د ټاکلو او د زده‌کړې د دوام په غرض له اړوند تقنيني سندونو سره سم، لـــه پراوونو تبرېږي.

(۲) افغانی محصل چې له هېواده بهـــر د خصوصي لوړو زده‌کړو په مؤسســـه کې زده‌کـــړه کـــوي، د ســـندونو او معادلت د پراوونو له تېرولو وروسته په هېواد کې د ننه د خصوصـــي لـــوړو زده‌کړو مؤسسو ته ورپېژندل کېـــدای شي.

(۳) د افغانستان تابعیت لرونکی محصل چې لـــه هېـــواده بهـــر پـــه دولتـــي

## تغییر رشتهٔ تحصیلی

**مادهٔ سی و سوم:**

محصلانی که از طریق بورسیه هـــای دولتی و گروپی در خارج از کشـــور تحصیل می‌نمایند، تغییر رشتهٔ تحصیلی آن ها مجاز نمی‌باشد.

## معادلت اسناد تحصیلی خـــارج از کشور

**مادهٔ سی و چهارم:**

(۱) اسناد ارائه شده غـــرض تعیـــین معادلـــــت و ادامـــــهٔ تحصـــــیل مطابق اسناد تقنینی مربوط طی مراحل می‌گردد.

(۲) محصل افغانی کـــه در مؤسســـهٔ تحصیلات عالی خصوصی خـــارج از کشور تحصیل می‌نماید، بعد از طـــی مراحـــل اســـناد و معادلـــت بـــه مؤسسات تحصیلات عالی خصوصـــی در داخـــل کشـــور معرفـــی شـــده می‌تواند.

(۳) محصل دارای تابعیت افغانســـتان که در مؤسســـهٔ تحصـــیلی دولتـــی

زده‌کړه ییزې مؤسسې کې زده‌کړه کوي په هغه صورت کې چې د خپلې کورنۍ متکفل وي، د سندونو او معادلت د پراوونو له تېرولو وروسته په هېواد کې د ننه دولتي زده‌کړه ییزې مؤسسې ته تبدیلېږي.

(۴) د افغانستان د دیپلوماتانو اولادونه چې له هېواده بهر په زده‌کړو بوخت وي د ماموریت له پای ته رسېدو او افغانستان ته له راستنېدو وروسته په بهر کې د سیاسي او قونسلي نمایندګۍ له لارې د تأیید شوو سندونو له مخې له پولې هاخوا د سندونو ارزونې د ریاست له لارې د پراوونو او معادلت له تېرولو وروسته په هماغه څانګه، ټولګي او سمستر کې دولتي لوړو زده‌کړو مؤسسو ته ورپېژندل کېږي.

(۵) هغه مضمونونه او کریډټونه چې محصل یې له هېواده په بهر کې اخلي له معادلت وروسته، د هېواد په دننه زده‌کړه ییزې مؤسسې کې د لېږد وړ دي او د زده‌کړې په دوره کې شمېرل کېږي.

خارج از کشور تحصیل می‌نماید در صورتی که متکفل فامیل خود باشد، بعد از طی مراحل اسناد و معادلت به مؤسسهٔ تحصیلی دولتی در داخل کشور تبدیل می‌گردد.

(۴) فرزندان دیپلومات های افغانستان که در خارج از کشور مصروف تحصیل باشند بعد از ختم ماموریت و برگشت به افغانستان برویت اسناد تأیید شده از طریق نمایندگی سیاسی و قونسلی در خارج بعد از طی مراحل و معادلت از طریق ریاست ارزیابی اسناد بیرون مرزی در عین رشته، صنف و سمستر به مؤسسات تحصیلات عالی دولتی معرفی می‌گردند.

(۵) مضامین و کریدت هایی که محصل در خارج از کشور اخذ می‌نماید بعد از معادلت در مؤسسهٔ تحصیلی داخل کشور قابل انتقال بوده و در دورهٔ تحصیل محاسبه می‌شود.

**د دولتي نيمه لوړو زده‌کړو له مؤسسو څخه دولتي لوړو زده‌کړو مؤسسو ته تبديلي**

**پنځه دېرشمه ماده:**

**(۱) له دولتي نيمه لوړو زده‌کړو مؤسسو څخه د دولتي لوړو زده‌کړو مؤسسو ته تبديلي مجاز نه دی.**

**(۲) د لوړو زده‌کړو له مؤسسو څخه د نيمه لوړو زده‌کړو مؤسسو ته تبديلي د اړوندو مؤسسو د هوکړې په صورت‌کې ترسره کېدای شي.**

**د محصل مکلفيت**

**شپږ دېرشمه ماده:**

**محصل د تبديلي په صورت کې، په دوه يمه زده‌کړه ييزه مؤسسه کې د دې مقررې له حکمونو سره سم، د کمبود مضمون يا مضمونونو په بشپړولو مکلف دی.**

**تبدیلی از مؤسسات تحصیلات نیمه عالی دولتی به مؤسسات تحصیلات عالی دولتی**

**مادۀ سی و پنجم:**

**(۱) تبدیلی از مؤسسات تحصیلات نیمه عالی دولتی به مؤسسات تحصیلات عالی دولتی مجاز نمی‌باشد.**

**(۲) تبدیلی از مؤسسات تحصیلات عالی به مؤسسات نیمه عالی در صورت موافقه مؤسسات ذیربط صورت گرفته می‌تواند.**

**مکلفیت محصل**

**مادۀ سی و ششم:**

**محصل در صورت تبدیلی، مکلف به تکمیل مضمون یا مضامین کمبود، مطابق احکام این مقرره در مؤسسۀ تحصیلی دومی می‌باشد.**

## شپږم فصل
## د لوړو زده‌کړو په مؤسسو کې شاملېدل
## د دولسمو ټولګيو فارغانو ورپېژندل او شاملېدل

**اووه دېرشمه ماده:**

(۱) د ښوونځيو د دولسمو ټولګيو فارغان په بريالیتوب سره د کانکور له آزموينې تېرولو وروسته د لوړو زده‌کړو مؤسسو ته ورپېژندل او شاملېږي.

(۲) د ښوونځيو د دوولسمو ټولګيو فارغان کولای شي د اړوندې مقررې له حکمونو سره سم، د شپې د کانکور آزموينې په بريالیتوب سره له تېرولو وروسته د لوړو زده‌کړو د مؤسسو د شپې په برنامو کې شامل شي.

(۳) د آزموينو د ملي اداري له لوري د کانکور آزموينه اخيستل کېږي، د ښوونځيو د دولسمو ټولګيو فارغان د ورځې لوړو زده‌کړو د برنامو

## فصل ششم
## شمولیت در مؤسسات تحصیلات عالی
## معرفی و شمولیت فارغان صنوف دوازدهم

**مادۀ سی و هفتم:**

(۱) فارغان صنوف دوازدهم مکاتب بعد ا زسپری نمودن مؤفقانۀ امتحان کانکور به مؤسسات تحصیلات عالی معرفی و شامل می‌گردند.

(۲) فارغان صنوف دوازدهم مکاتب می‌توانند در برنامه های تحصیلات عالی شبانۀ مؤسسات تحصیلات عالی بعد از سپری نمودن مؤفقانۀ امتحان کانکور شبانه مطابق احکام مقررۀ مربوط شامل شوند.

(۳) امتحان کانکور از طرف ادارۀ ملی امتحانات اخذ می‌گردد، فارغان صنوف دوازدهم مکاتب سه بار حق شمولیت درکانکور

په کانکور کې درې ځلـــي د ګـــډون حق لري. د خصوصي لوړو زده‌کـــړو د مؤسسو د کانکور ازموينه لـــه دې حکم څخه مستثنی ده.

برنامه های تحصیلات عـــالی دولتـــی روزانه را دارند.امتحان کانکور شبانهٔ مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی از این حکم مستثنی می‌باشد.

## د څوارلسمو ټولګيـــو د فارغـــانو جذب

## جـــــذب فارغـــــان صـــــنوف چهاردهم

اته دېرشمه ماده:

(۱) د تخنيکي او مســـلکي بنـــوونو د څوارلسمو ټولګيـــو فارغـــان د ۸۰ سلنې د اوسط نمرو په بشپړولو، د يوه کال په تنزيل، پـــه بريـــاليتوب ســـره د اختصاصي آزموينې له تېرولو وروسته د لوړو زده‌کړو پـــه مؤسســـو کـــې د ظرفيت د شتون په پام کې نيولو سره په اړوندو څانګو کې جذبېږي.

(۲) د طبي نيمه لوړو زده‌کړو مؤسسو فارغان له يوه کال تنزيل د ۸۰ ســـلنې نمرو د اوسط په بشپړولو او يواځې په اړوندو څانګو کې په بريالتوب ســـره د اختصاصي آزموينې له تېرولو څخـــه وروسته په اړوندو رشتوکې د ظرفيـــت د شتون په پام کې نيولو سره د طبـــي

مادهٔ سی و هشتم:

(۱) فارغان صنوف چهاردهم تعليمات تخنيکی و مسلکی با تکميل ۸۰ فيصد اوسط نمرات، با يکسال تنزيل بعد از ســـپری نمـــودن مؤفقانـــهٔ امتحـــان اختصاصی، با در نظرداشت موجوديت ظرفيت در مؤسسات تحصيلات عالی در رشـــته هـــای مربـــوط جـــذب می‌گردند.

(۲) فارغان مؤسسات نيمه عالی طبی با تکميل ۸۰ فيصد اوسط نمرات بـــا يک سال تنزيل بعد از سپری نمـــودن مؤفقانهٔ امتحان اختصاصی صـــرف در رشته های مربوط بـــا در نظرداشـــت موجوديت ظرفيت در رشته های مربوط در مؤسسات تحصيلات عـــالی طبـــی

لوړو زده کړو په مؤسسو کې جذبيږي.

(۳) د ښوونکي د روزنې د مؤسسو د څوارلسمو ټولګيو فارغان د نمرو د سلنې له په پام کې نيولو څخه پرته د ښوونې او روزنې د داخل خدمت او د شپې پوهنځيو په څانګو کې د اړوندو څانګو د شته ظرفيت په پام کې نيولو سره، د آزموينو د ملي اداري په واسطه د اختصاصي آزموينې له تېرولو څخه وروسته په درېيم ټولګي کې جذبيږي.

(۴) د دارالعلومو د څوارلسمو ټولګيو فارغان د ۸۰ سلنې د نمرو د اوسط له بشپړولو او د آزموينې د ملي اداري په واسطه د اختصاصي آزموينې په بريالي تېرولو سره د دولتي يا خصوصي لوړو زده‌کړو په مؤسسو پورې په اړوندو څانګو کې د شرعياتو د پوهنځيو او د اسلامي تعليماتو او عربي ديپارتمنتونو په درېيمو ټولګيو کې جذبيږي، د دغو څانګو فارغان په هغه صورت کې چې بالفعل ښوونکي وي، د نمرو د سلنې په پام کې له نيولو پرته د اسلامي ښوونو جذب می‌گردند.

(۳) فارغان صنوف چهاردهم مؤسسات تربیهٔ معلم بدون در نظرداشت فیصدی نمرات در برنامه های داخل خدمت و شبانهٔ پوهنځی های تعلیم و تربیه با در نظرداشت ظرفیت موجود در رشته‌های مربوط، بعد از سپری نمودن امتحان اختصاصی توسط ادارهٔ ملی امتحانات در صنف سوم جذب می‌گردند.

(۴) فارغان صنوف چهاردهم دارالعلوم‌ها با تکمیل ۸۰ فیصد اوسط نمرات و سپری نمودن مؤفقانهٔ امتحان اختصاصی توسط ادارهٔ ملی امتحانات در رشته های مربوط مؤسسات تحصیلات عالی دولتی یا خصوصی در صنوف سوم پوهنځی های شرعیات و دیپارتمنت های تعلیمات اسلامی و عربی جذب می‌شوند، فارغان این رشته‌ها در صورتی که بالفعل معلم باشند، بدون در نظرداشت فیصدی نمرات در دیپارتمنت های مذکور

او عربي ډيپارتمنتونو کې جذبېږي.

جذب می‌گردند.

## د لوړو زده کړو په مؤسسو کې د بهرنيو اتباعو شاملېدل

## شمولیت اتباع خارجی در مؤسسات تحصیلات عالی

**نهه دېرشمه ماده:**

بهرني اتباع د تقنيني سندونو په رعايتولو سره د هېواد د لوړو زده‌کړو په مؤسسو کې شاملېدای شي.

**مادۀ سی و نهم:**

اتباع خارجی با رعایت اسناد تقنینی شامل مؤسسات تحصیلات عالی کشور شده می‌توانند.

## له منفکي وروسته د محصلانو دوه يم ځل شمولیت

## شمولیت دوبارۀ محصلان بعد از منفکی

**څلوېښتمه ماده:**

**مادۀ چهلم:**

(۱) هغه محصلان چې دکانکور د پايلو له اعلان څخه وروسته د سمستر د پيل د لومړۍ مياشتې تر پای پورې نوم ثبت نه کړي له اړوند پوهنځي څخه منفک او توحيدي لېست يې د آزموينو ملي اداري او د محصلانو د چارو لوی رياست ته د سمستر له پای ته رسېدو مخکې لېږل کېږي.

(۱) محصلانی که بعد از اعلان نتایج کانکور تا ختم ماه اول شروع سمستر ثبت نام نه نمایند از پوهنځی مربوط منفک و لیست توحیدی آن به ادارۀ ملی امتحانات و ریاست عمومی امور محصلان قبل از ختم سمستر ارسال می‌گردد.

(۲) هغه محصلان چې د دې مقررې له حکمونو سره سم د کانکور په آزموينه کې د شمولیت حق ولري، کولای شي د کانکور په راتلونکې آزموينه کې

(۲) محصلانی که مطابق احکام این مقرره حق شمولیت در امتحان کانکور را داشته باشند، می‌توانند در امتحان بعدی کانکور اشتراک

ګډون وکړي.

(۳) که چېرې محصلان د لومړي سمستر په پيل کې د ببلا ببلو دلايلو پر بنسټ نوم ثبت نه کړي او د منفکي ليست يې د آزموينو ملي اداري او د محصلانو د چارو لوی رياست ته ولېږل شوی وي، په هغه صورت کې چې په راتلونکي کانکور کې يې ګډون نه وي کړی، يو کلن ناکام ګڼل کېږي، په راتلونکي کال کې په هماغه پوهنځي او څانګه کې د زده کړې د دوام حق لري.

(۴) هغه محصلان چې د کانکور د پايلو له اعلان او په اړونده پوهنځي يا ديپارتمنت کې د نوم له ثبت وروسته، د لومړني سمستر له آزموينو مخکې د منفکۍ غوښتنه وکړي، منفکي يې د اړوندې زده‌کړه ييزې مؤسسې له لارې، له پراوونو تېرېږي او د کانکور په راتلونکي آزموينه کې د شمولیت حق تر لاسه کوي.

(۵) هغه محصلان چې لومړی سمستر يې بشپړ کړی وي او د اړوندو پوهنځيو

نمايند.

(۳) هرگاه محصلان در شروع سمستر اول بنابر دلايل مختلف ثبت نام نه نموده باشند و ليست منفکی شان به ادارۀ ملی امتحانات و رياست عمومی امور محصلان ارسال گرديده باشد، در صورتی که در امتحان کانکور بعدی اشتراک نکرده باشند ناکام يک ساله محسوب‌شده، در سال بعدی در عين پوهنځی و رشته، حق ادامۀ تحصيل را دارند.

(۴) محصلانی که بعد از اعلان نتايج کانکور و ثبت نام در پوهنځی يا ديپارتمنت مربوط، قبل از امتحانات سمستر اول تقاضای منفکی نمايند، منفکی شان ازطريق مؤسسۀ تحصيلی مربوط طی مراحل و حق شموليت در امتحان بعدی کانکور را کسب می‌نمايند.

(۵) محصلانی که سمستر اول را تکميل نموده اند و محصلان

د وروسته سمسترونو محصلان دکانکور په راتلونکي آزموينه کې د ګډون حق نه لري او له منفکۍ څخه وروسته په اړونده پوهنځي کې د دوهيم ځل د شمولیت حق نه لري.

## اووم فصل

## د محصلانو خدمتونه

### د محصلانو د خدمتونو طرحه او پلي کول

**يوځلوښتمه ماده:**

(۱) د لوړو زده‌کړو مؤسسې مکلفې دي د محصلانو د فکري، ټولنيزې ودې، د پټو استعدادونو د پراختيا، د زده کړه ييز کيفيت، د کاري، دنده ييزو فرصتونو د لوړولو او له دوامدارې زده‌کړې سره د محصلانو د علاقه مندۍ په منظور له اړوندو ادارو سره په همغږۍ کې لاندې خدمتونه وړاندې کوي:

۱- د بيلګې په توګه سره کتابخوني، لابراتوار، د لوړو زده‌کړو مؤسسو د عمومي تأسيساتو، پوهنځي، سمسترهای بعدی پوهنځی های مربوط

حق شمولیت در امتحان کانکور بعدی را نداشته و بعد از منفکی حق شمولیت دوباره را در پوهنځی مربوط ندارند.

## فصل هفتم

## خدمات محصلان

### طرح و تطبیق خدمات محصلان

**مادۀ چهل و یکم:**

(۱) مؤسسات تحصیلات عالی مکلف اند به منظور رشد فکری، اجتماعی، توسعۀ استعداد های مخفی، بالابردن کیفیت آموزشی، فرصت های کاری، وظیفوی و علاقه مندی به آموزش دوامدار محصلان، خدمات ذیل را در هماهنگی با ادارات ذیربط عرضه نمایند:

۱- آشنا سازی محصلان جدیدالشمول با محیط اکادمیک و جنبه های مختلف محیط مؤسسات

دیپارتمنت، څانګو او ټولـو قوانینـو، مقررو، لایحو او کړنلارو له اکاډمیک چاپېریال او د لوړو زده‌کړو مؤسسو د چاپېریال له بېلابیلو اړخونو سره د نویو شامل شویو محصلانو بلدول.

۲- د علمي سیمینارونو د جوړولـو، د څېړنې د تګـلارو او د کتـابخونې انټرنـټ، د مجلـې د خپرولـو او د محصلانو په خدمتونو پورې د اړوند سـایټ د سـرچینو د لټـونې، د زده کړه ییز نصاب په تدوین کـې د لازمو سلاوو، د خلاقو او نوښتګرو محصلانو د پېژنـدنې او د محصـلانو تـرمنځ د زده‌کـړه ییـزو سـیالیو د تدویرولو له لارې د علمي مشاورې خدمتونه.

۳- د تحصیل په وخت کـې او لـه فراغت څخه وروسته د کار د چاپېریال ته د محصلانو د ننوتلو شغلي خدمتونو ته هڅول کېږي، یعنې محصـلانو تـه د حضـوري او غیـر حضـوري زده‌کړه ییزو سیمینارونو د جوړولو له لارې د اړونـدو شغلـي څانګـو تحصیلات‌عالی از قبیـل کتابخانـه، لابراتوار، تأسیسات عمومی مؤسسات تحصیلات عالی، پوهنځی، دیپارتمنت، رشته ها و تمام قوانین، مقررات، لوایح و طرزالعمل ها.

۲- خدمات مشاورهٔ علمی از طریـق برگـزاری سـیمینار هـای علمـی، روش هـای تحقیـق و جسـتجوی منـابع از کتابخانـه، انترنـت، نشـر مجلـه و سـایت مربـوط خـدمات محصـلان، مشـوره هـای لازم در تـدوین نصـاب آموزشـی، شناسـایی محصلان خلاق و مبتکـر و تـدویر مسـابقات آموزشـی در بـین محصلان.

۳- خدمات شغلی ورود محصلان به محیط کار که در حـین تحصـیل و بعد از فراغت تشویق می‌گردند، یعنی به محصلان برنامـه هـای آموزشـی شـغلی رشـتهٔ مربـوط از طریـق برگزاری سـیمینار هـای آموزشـی حضـوری و غیرحضـوری

زده کړه‌ییزې برنامې په ځانګړي ډول د کار د بازار د اړتیا وړ مهارتونو زده‌کړه ورکول کېږي.

خصوصاً مهارت های مورد نیاز بازار کار آموزش داده می‌شود.

د محصلانو لپاره په دولتي او غیر دولتي اداروکې د کار زده‌کړې زمینې د سمستر د رخصتیو په منځ یا له وخت وروسته برنامې د سمستر په بهیر کې برابرېږي.

برای محصلان زمینه های کار آموزی در ادارات دولتی و غیر دولتی در بین رخصتی های سمستر یا برنامه های بعد از وقت درجریان سمستر فراهم می‌گردد.

۴- د سلامتیا خدمتونه او رواني روغتیا چې په دې برخه کې د محصلانو رواني او ټولنیزې روغتیا ته پاملرنه کېږي او د ستونزې د څرګندېدو په صورت کې د رواني روغتیا له متخصصینو سره لازمې مشورې صورت مومي او د محصل د سالمې اروا د تأمینولو په منظور علمي او روغتیایي سیمینارونه جوړېږي.

۴- خدمات سلامت و صحت روانی که در این بخش به صحت روانی و اجتماعی محصلان توجه مبذول گردیده و درصورت بروز مشکل با متخصصین صحت روانی مشوره های لازم صورت گرفته و سیمینار های علمی و صحی به منظور تأمین روان سالم محصل دایر می‌گردد.

۵- له تاریخي ځایونو او فرهنګي آثارو څخه د محصلانو کتنه، د نارینه او ښځینه محصلانو لپاره په بېلا بېلو ځانګو کې د ورزشي فعالیتونو په لاره اچول، د لوړو زده‌کړو په مؤسسو کې د فرهنګي جشنونو جوړول د بېلګې په توګه د فرهنګي او علمي نندارتونونو،

۵- باز دید محصلان از محلات تاریخی و آثار فرهنگی، راه اندازی فعالیت های ورزشی در رشته های مختلف برای محصلان ذکور و اناث، برگزاری فیستوال های فرهنگی در مؤسسات تحصیلات عالی از قبیل نمایشگاه های فرهنگی و علمی،

کنسرت، موسیقی، تیاتر او د ملي ورځو نمانځنه، د محصلانو علمي سیر، په هېواد کې د ننه یا بهر د لوړو زده‌کړو په مؤسسو کې د محصلانو د تبادلې د برنامو جوړول.

٦- د شخړو د حل خدمتونه چې په دې برخه کې د تاوتریخوالي د پیداکوونکو موقعیتونو پېژندنه، د تاوتریخوالي د کمښت، د سولې، زغم او د یو بل منلو فرهنګ، د سالمې زده‌کړې د فضا برابرول، له تاوتریخوالي څخه د رامنځ ته شوو ستونزو لرې کول، له قومي، ژبنیو او جنسیتي تعصبونو او تبعیض څخه د مخنیوي، د ډله ییز کار د روحیې رامنځ ته کول تر مطالعې لاندې نیول کېږي او د هغو د منطقي حل لارې لټول کېږي.

۷- د لیلیې خدمتونه د لیلیې د محصلانو ترمنځ د سالمې فضا رامنځ ته کول، په لیلیه کې نافذو مقرراتو ته درناوی، له لیلیې څخه د ګټې اخیستنې د ډول په اړه محصلانو

کنسرت، موسیقی، تیاتر و تجلیل از روز های ملی، سیرعلمی محصلان، دایر نمودن برنامه های تبادلۀ محصلان در مؤسسات تحصیلات عالی در داخل و خارج از کشور.

٦- خدمات حل منازعات شناسایی موقعیت های خشونت زا، کاهش خشونت، فرهنگ صلح، تحمل و همدیگرپذیری، ایجاد فضای سالم آموزشی، رفع مشکلات ناشی از خشونت، جلوگیری از تعصبات و تبعیض قومی، زبانی و جنسیتی، ایجاد روحیۀ کار دسته جمعی مورد مطالعه قرار گرفته و راه های حل منطقی آن جستجو می‌گردد.

۷- خدمات لیلیه ایجاد فضای سالم در بین محصلان لیلیه، احترام به مقررات نافذ در لیلیه، رهنمایی محصلان در مورد طرز استفاده از لیلیه، راه اندازی فعالیت های فرهنگی

ته لارښوونه، په ليليه کې د فرهنګي او ورزشي فعاليتونو په لاره اچول، په داوطلبانه کارونو او د ليليې په نظافت کې د محصلانو ونډه اخيستل، د خوراکي مينو له کيفيت او کميت څخه څارنه، له هر راز سياسي، قومي، سيمه ييز او ژبنيو فعاليتونو څخه مخنيوی چې د محصلانو تر منځ د تاوتريخوالي لامل ګرځي او له نشه يي توکو او دخانياتو څخه د نه ګټې اخيستنې په باره کې لازم پوهاوي او ليليې ته د هر راز ناريه وسلې او جارحه وسايلو له راوړلو څخه مخنيوی تر بحث لاندې نيول کېږي او د هغو په عملي کولو کې جدي اقدامونه صورت مومي.

(۲) د محصلانو چارو معاونيت او د پوهنځيو رياستونه مکلف دي د خدمتونو د وړاندې کولو له تطبيق څخه څارنه وکړي.

و ورزشی در ليليه، سهم گيری محصلان در کار های داوطلبانه و نظافت ليليه، نظارت از کيفيت و کميت مينوی غذايی، جلوگيری از هرنوع فعاليت های سياسی، قومی، منطقوی و زبانی که منجر به خشونت در بين محصلان گردد و آگاهی لازم در مورد عدم استفاده از مواد مخدر و دخانيات و جلوگيری از آوردن هرنوع اسلحهٔ ناريه و وسايل جارحه در ليليه مورد بحث قرار گرفته و در عملی نمودن آن اقدامات جدی صورت می‌گيرد.

(۲) معاونيت امور محصلان و رياست های پوهنځی ها مکلف اند از تطبيق عرضهٔ خدمات نظارت نمايند.

## اتم فصل
## وروستني حکمونه

### څارنه

**دوه څلوېښتمه ماده:**

**د لوړو زده‌کړو وزارت مکلف دی، د دولتي او خصوصي لوړو زده‌کړو په مؤسسو کې ددې مقررې د حکمونو له تطبیق څخه څارنه وکړي.**

### د لایحو او کړنلارو وضع

**دري څلوېښتمه ماده:**

**د لوړو زده‌کړو وزارت کولای شي، ددې مقررې د حکمونو د ښه تطبیق په منظور لایحې او کړنلارې وضع کړي.**

### انفاذ

**څلور څلوېښتمه ماده:**

**دغه مقرره په رسمي جریده کې د خپرېدو له نېټې څخه نافذېږي.**

## فصل هشتم
## احکام نهایی

### نظارت

**مادۀ چهل و دوم:**

**وزارت تحصیلات عالی مکلف است، از تطبیق احکام این مقرره در مؤسسات تحصیلات عالی دولتی و خصوصی، نظارت نماید.**

### وضع لوایح و طرزالعمل ها

**مادۀ چهل و سوم:**

**وزارت تحصیلات عالی می‌تواند، به منظور تطبیق بهتر احکام این مقرره لوایح و طرزالعمل ها را وضع نماید.**

### انفاذ

**مادۀ چهل و چهارم:**

**این مقرره از تاریخ نشر در جریدۀ رسمی نافذ می‌گردد.**